

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Investițiile străine directe în România în anul 2022

INVESTIȚIILE STRĂINE
DIRECTE
ÎN ROMÂNIA
în anul 2022

NOTE

Redactarea lucrării a fost realizată de Direcția statistică din Banca Națională a României și a fost finalizată la data de 20 septembrie 2023.

Unele date statistice au caracter provizoriu, urmând a fi revizuite în publicațiile ulterioare ale Băncii Naționale a României. Datorită rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele.

Sursa datelor statistice utilizate la realizarea graficelor și a tabelelor a fost indicată numai atunci când acestea au fost furnizate de alte instituții.

Toate drepturile rezervate. Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2247-5095

Cuprins

INVESTIȚIILE STRĂINE DIRECTE ÎN ROMÂNIA ÎN ANUL 2022	5
Sinteză	5
1. Fluxul investițiilor străine directe	6
1.1. Structura fluxului net de ISD	7
1.2. Repartizarea fluxului net de ISD pe domenii de activitate	9
2. Soldul investițiilor străine directe	11
2.1. Repartizarea soldului ISD pe principalele activități economice	13
2.2. Repartizarea teritorială a soldului ISD	16
2.3. Repartizarea pe țări de origine a soldului ISD	18
Casetă. Datoria externă a întreprinderilor ISD	21
3. Veniturile realizate din investiții străine directe	25
4. Tipuri de investiții străine directe	26
5. Cifra de afaceri a întreprinderilor investiție străină directă și forța de muncă angajată	29
6. Exporturile și importurile întreprinderilor investiție străină directă	30
6.1. Comerțul internațional cu bunuri	30
6.2. Comerțul internațional cu servicii	32
7. Investițiile directe în străinătate ale României	33
ASPECTE METODOLOGICE PRIVIND STATISTICA INVESTIȚIILOR STRĂINE DIRECTE	35
ASPECTE PRIVIND CERCETAREA STATISTICĂ PENTRU DETERMINAREA INVESTIȚIILOR STRĂINE DIRECTE	37
Bibliografie	38
SECȚIUNE STATISTICĂ	40
Abrevieri	54
Lista tabelor	54
Lista graficelor	54

INVESTIȚIILE STRĂINE DIRECTE ÎN ROMÂNIA ÎN ANUL 2022

SINTEZĂ

Statisticile privind investițiile străine directe sunt elaborate de Banca Națională a României în conformitate cu prevederile *Manualului Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*, editat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, ediția a IV-a (BD4), precum și ale *Manualului balanța de plăți și poziția investițională internațională*, publicat de Fondul Monetar Internațional, ediția a 6-a (BPM6). În această publicație, datele sunt prezentate conform principiului direcțional, recomandat de BD4, care prezintă fluxurile și stocurile detaliate în investiții străine directe în România, respectiv investiții directe în străinătate ale României¹.

În anul 2022, fluxul net de investiții străine directe (ISD) în România a înregistrat valoarea record de 10 039 milioane euro, în creștere cu 12,3 la sută față de anul 2021. Această evoluție a fost favorizată de relaxarea restricțiilor impuse în contextul pandemiei COVID-19 și evidențiază reziliența climatului investițional românesc, în pofida tensiunilor geopolitice și a crizei energetice. Examinarea detaliată a fluxului net de ISD pe sectoare economice indică o predilecție a investitorilor străini pentru domeniile industrie, comerț și intermediari financiare și asigurări.

Soldul ISD a atins un maxim istoric de 107 944 milioane euro la finalul anului 2022, datorită intensificării tranzacțiilor de natura ISD. Din această valoare, 65,8 la sută reprezintă investiții în întreprinderi ISD *greenfield*².

Din perspectiva distribuției geografice interne³, regiunea BUCUREȘTI – ILFOV a atras 62,7 la sută din soldul ISD. Prin raportare la țările partenere, Germania a reprezentat principalul investitor final⁴, deținând 14,9 la sută din soldul ISD, în timp ce prima poziție din clasamentul investitorilor imediați⁵ a fost ocupată de Țările de Jos, cu 21,9 la sută din totalul indicatorului.

În anul 2022, datoria externă brută a societăților cu investiție străină directă a reprezentat 47,3 la sută din totalul datoriei externe a României.

Veniturile nete obținute de nerezidenți au înregistrat valoarea de 12 169 milioane euro, în creștere cu 36,8 la sută față de anul precedent, susținută în principal de

¹ Potrivit metodologiei BPM6, statisticile ISD sunt prezentate pe baza principiului activ/pasiv. Aceste date sunt publicate în secțiunea Statistică/Baza de date interactivă de pe site-ul BNR; totodată ele vor fi prezentate și în lucrarea *Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României. Raport anual 2022*, începând cu luna decembrie 2023.

² Întreprinderile *greenfield* sunt întreprinderile înființate de către sau împreună cu investitori străini (investiții pornite de la zero).

³ ISD au fost localizate teritorial după sediul social al întreprinderilor ISD, care nu corespunde întotdeauna cu locul de desfășurare a activității economice.

⁴ Țara de rezidență a entității aflate în vârful lanțului de proprietate din cadrul unui grup de societăți, care nu este controlată de nicio altă entitate (*Ultimate Investing Country*).

⁵ Țara de rezidență a investitorului care deține în mod direct participațiile la capitalul social al întreprinderii rezidente (*Immediate Investor Country*).

profiturile nete ce revin investitorilor străini din totalul profiturilor întreprinderilor cu investiție străină directă (denumite în continuare *întreprinderi ISD*). Jumătate din aceste profituri au fost reinvestite în România sub formă de profituri reinvestite.

Cifra de afaceri a întreprinderilor ISD s-a majorat cu 30,2 la sută comparativ cu anul 2021, în condițiile creșterii numărului mediu de salariați cu numai 2,6 la sută.

Comerțul internațional al întreprinderilor ISD a continuat tendința pozitivă aferentă anului anterior. În raport cu anul 2021, exportul de bunuri a crescut cu 19,3 la sută, ajungând la 60 864 milioane euro, iar importul de bunuri cu 27,5 la sută, până la valoarea de 76 611 milioane euro. În domeniul serviciilor, exporturile au consemnat un avans de 21,6 la sută, totalizând 21 076 milioane euro, în timp ce importurile au crescut cu 14,6 la sută, până la valoarea de 11 209 milioane euro.

Top 3 investitori finali

Germania	16 120 mil. euro
Austria	11 542 mil. euro
Franța	10 516 mil. euro

Top 3 investitori imediați

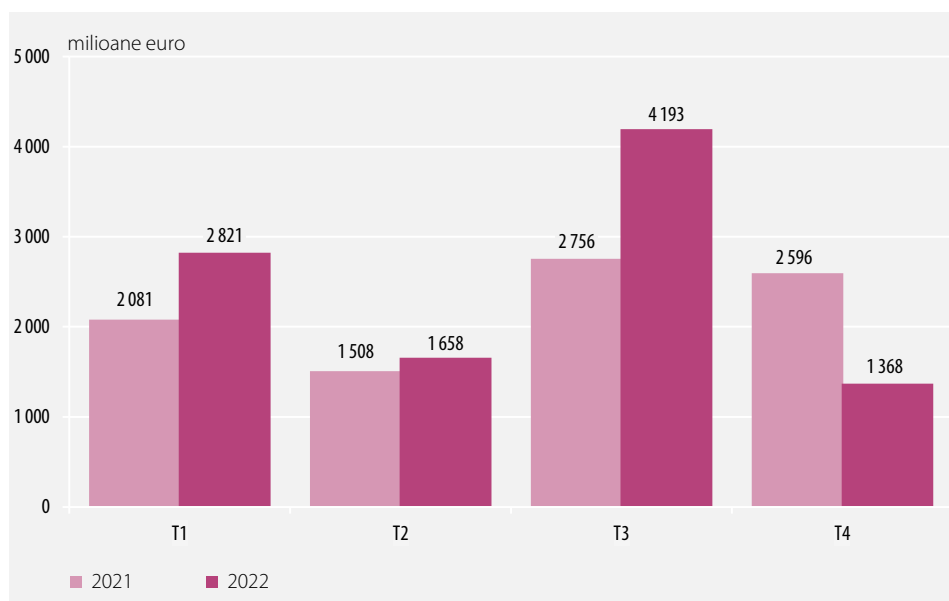
Țările de Jos	23 606 mil. euro
Germania	14 012 mil. euro
Austria	12 901 mil. euro

În anul 2022, fluxul net de investiții directe în străinătate (IDS) ale României a totalizat 1 232 milioane euro, de aproximativ cinci ori mai mare față de anul 2021 în timp ce soldul IDS a atins nivelul de 4 424 milioane euro la sfârșitul anului 2022 (+58,4 la sută în raport cu anul precedent). Țările de Jos, Cipru și Republica Moldova au fost principalele țări de destinație ale acestei categorii de investiții.

1. FLUXUL INVESTIȚIILOR STRĂINE DIRECTE

În anul 2022, fluxul net de ISD în România a înregistrat valoarea de 10 039 milioane euro, continuând astfel trendul pozitiv înregistrat în anul precedent (+12,3 la sută). Această tendință a fost contrară celei manifestate pe plan global, potrivit căreia tranzacțiile de natura ISD s-au diminuat cu 5 procente în același interval de referință⁶.

⁶ Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), *Foreign Direct Investment statistics: data, analysis and forecasts, 2023a*; cu excepția Luxemburg.

Grafic 1. Evoluția trimestrială a fluxului net de ISD

În pofida efectelor generate de izbucnirea războiului din Ucraina, indicatorul a înregistrat creșteri în fiecare dintre primele trei trimestre ale anului 2022 comparativ cu perioadele similare ale anului anterior. Evoluția valorilor trimestriale relevă faptul că cea mai mare creștere a fluxului net de ISD a fost înregistrată în trimestrul III (+152,9 la sută în raport cu trimestrul precedent), urmată de o scădere până la valoarea de 1 368 milioane euro în trimestrul IV. Scăderea a fost determinată, în principal, de degradarea climatului economic regional și internațional, ca efect al incertitudinilor cu privire la aprovizionarea cu energie pe timp de iarnă și creșterii accelerate a inflației.

1.1. Structura fluxului net de ISD

În structură, fluxul net de ISD a fost compus din:

- participații la capitalurile proprii ale investitorilor străini în întreprinderile ISD, în valoare de 7 897 milioane euro, compuse din aport la capitalul întreprinderilor ISD în valoare de 1 837 milioane euro și profit reinvestit de 6 060 milioane euro⁷;
- instrumente de natura datoriei⁸ în relația cu investitorii străini direcți și companiile din cadrul grupului acestora, în valoare de 2 143 milioane euro.

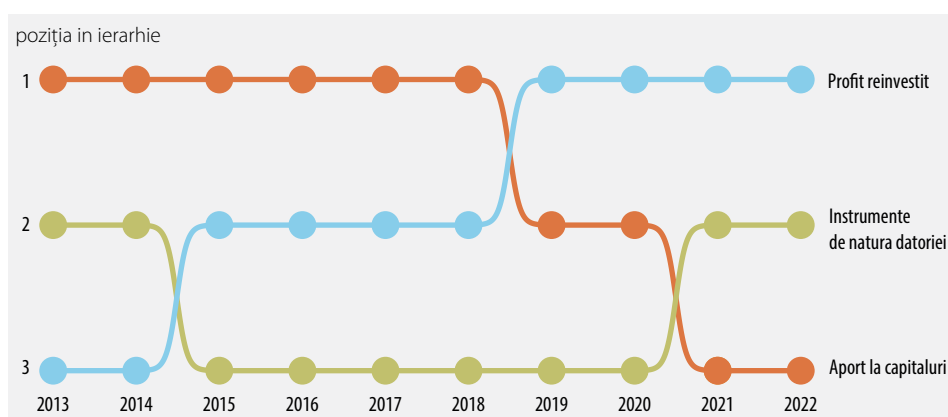
⁷ Profitul reinvestit a fost determinat prin deducerea din profitul după impozitare aferent anului 2022 care revine investitorilor străini direcți din întreprinderile ISD profitabile, în valoare de 14 682 milioane euro, a dividendelor ce au revenit acestora în anul 2022, în valoare de 5 392 milioane euro, precum și a pierderilor înregistrate de întreprinderile ISD în anul 2022, în valoare de 3 231 milioane euro, care au fost atribuibile investitorilor străini direcți.

⁸ Datoriile nete către investitorii străini direcți și către societățile din grupul acestora (datorii minus creanțe).

Comparativ cu anul 2021, evoluția componentelor fluxului net de ISD relevă următoarele tendințe:

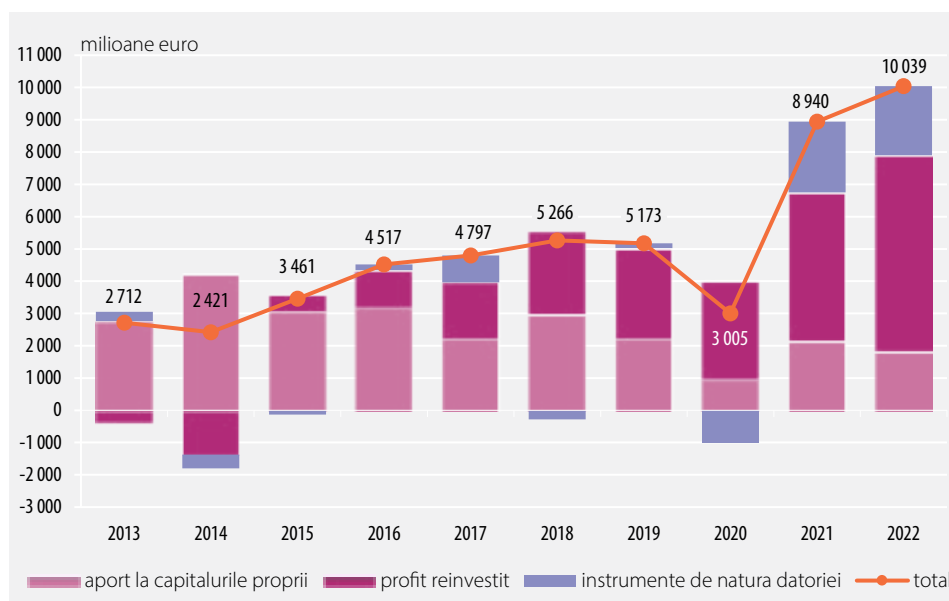
- **accentuarea contribuției profitului reinvestit la formarea fluxului ISD** cu aproximativ 9 puncte procentuale, în contextul majorării acestui indicator cu 1 478 milioane euro;
- **menținerea relativ constantă a fluxului instrumentelor de natura datoriei** (2 194 milioane euro în anul 2021);
- **scăderea componentei aport la capitalurile proprii**, de la 2 165 milioane euro în anul 2021, contribuția acesteia la formarea fluxului ISD fiind de numai 18,3 la sută în anul 2022. Această scădere sugerează că nevoia de finanțare externă a întreprinderilor ISD a fost acoperită preponderent prin intermediul profitului reinvestit și a instrumentelor de natura datoriei, dar și faptul că nerezidenții care investesc pentru prima dată în România contribuie cu un aport mai redus de capital pentru finanțarea proiectelor noi.

Grafic 2. Importanța contribuției componentelor la formarea fluxului net ISD în perioada 2013-2022

Structura fluxului net de ISD (Tabelul 1 din Secțiunea statistică) reliefează angajamentul pe termen lung al investitorilor străini față de economia locală, precum și intenția acestora de a-și extinde activitatea desfășurată în România. Reinvestirea profiturilor obținute, cu o contribuție de 60,4 la sută din totalul fluxului net de ISD, în detrimentul repatrierii sau relocării acestora, reflectă nivelul ridicat de încredere al nerezidenților în mediul de afaceri autohton și stimulează integrarea întreprinderilor ISD în economia românească⁹.

⁹ Lundan, S. M., "Reinvested earnings as a component of FDI: an analytical review of the determinants of reinvestment. Transnational Corporations", 15(3), 2006, pp. 33-64.

Grafic 3. Fluxul net de ISD pe componente în perioada 2013-2022

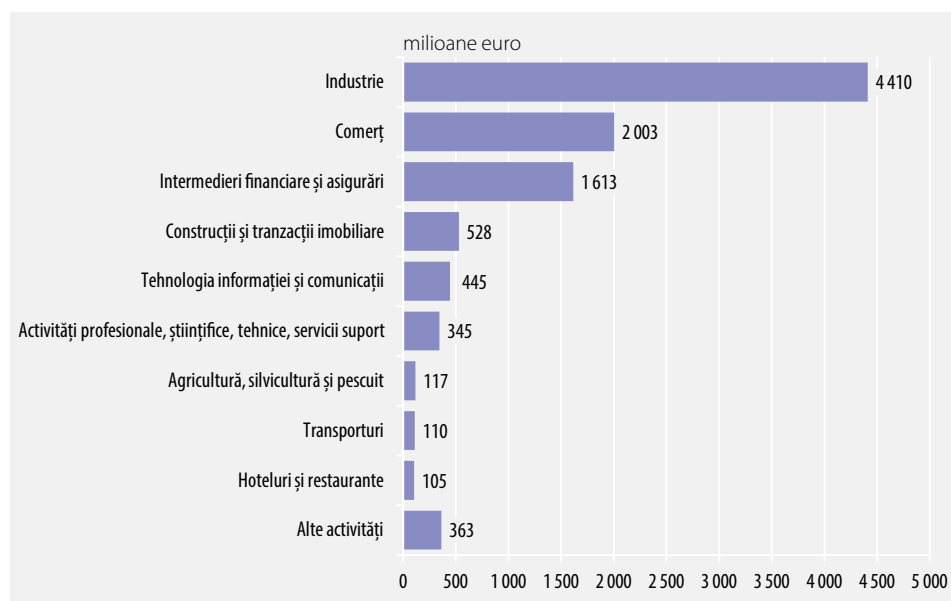
1.2. Repartizarea fluxului net de ISD pe domenii de activitate

În anul 2022, aproximativ 80 la sută din fluxul net de ISD a fost direcționat spre domeniile: industrie (4 410 milioane euro), comerț (2 003 milioane euro) și intermediari financiare și asigurări (1 613 milioane euro). În cadrul industriei, majoritatea investițiilor străine s-au realizat în industria prelucrătoare (2 851 milioane euro), principalele activități beneficiare de investiții străine directe fiind sectoarele fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice (629 milioane euro), alimente, băuturi și tutun (492 milioane euro), mijloace de transport (422 milioane euro) și mașini, utilaje și echipamente (273 milioane euro).

Revitalizarea activității economice, în contextul atenuării și, ulterior, eliminării restricțiilor impuse de pandemia COVID-19, a determinat mobilizarea capitalului la nivel global și redirecționarea resurselor financiare către sectoare cu un potențial semnificativ de expansiune, precum industria și comerțul¹⁰. În cazul României, cele două sectoare de activitate au înregistrat în anul 2022, comparativ cu anul 2021, creșteri de 71,5 la sută în cazul industriei, respectiv 15,6 la sută în comerț. În același timp, fluxul ISD în sectorul intermediari financiare și asigurări a înregistrat o diminuare de 47,4 la sută, cauzată, în principal, de eliminarea restricțiilor legate de distribuția de dividende, impusă la începutul pandemiei de autoritatea de supraveghere a instituțiilor de credit și a celor financiare nebankare, în scopul asigurării resurselor de capital esențiale în gestionarea efectelor pandemiei asupra bilanțurilor acestor instituții.

¹⁰ Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD) (2021), *World investment Report 2021: investing in sustainable recovery*, UN.

Grafic 4. Fluxul net de ISD detaliat pe principalele activități economice

Repartizarea fluxului net de ISD pe domenii de activitate (Tabelul 2 din Secțiunea statistică) evidențiază următoarele:

- volumul cel mai ridicat al participațiilor la capitalurile proprii a fost atras de ramura industrie (2 634 milioane euro), urmată de comerț (1 762 milioane euro) și intermedieri financiare și asigurări (1 427 milioane euro); comparativ cu anul 2021, se remarcă o inversare între prima și a treia poziție a ierarhiei sectoriale, în contextul majorării participațiilor la capitalurile proprii în industrie cu 66,4 la sută și al diminuării acestui indicator cu 56,5 la sută în cadrul sectorului intermedieri financiare și asigurări;
- în ceea ce privește instrumentele de natura datoriei, principalele domenii de activitate care au atras investiții străine directe sub această formă au fost industria (1 776 milioane euro), comerțul (241 milioane euro) și intermedieri financiare și asigurări (186 milioane euro); în contrast cu anul precedent, ramura tehnologia informației și comunicații a consemnat un flux negativ (-204 milioane euro).

La nivel internațional, principalii indicatori care permit realizarea de comparații prin intermediul ISD¹¹ privind globalizarea economiei rezidente sunt calculați prin raportare la totalul populației¹², respectiv ca pondere în produsul intern brut (PIB) și reflectă contribuția capitalului străin la rezultatele macroeconomice obținute de țara-gazdă.

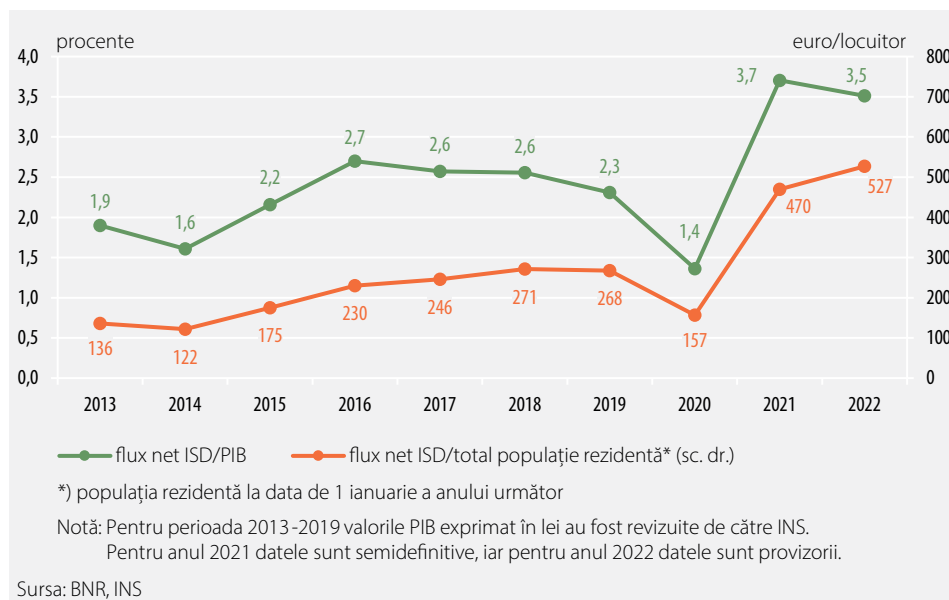
În termeni *per capita*, fluxul ISD a atins valoarea de 527 euro/locuitor, marcând o creștere de 12,2 la sută față de 2021. În ceea ce privește raportul flux ISD/PIB, acesta a înregistrat valoarea de 3,5 la sută, în scădere cu 0,2 puncte procentuale față de

¹¹ *Manualul Benchmark Definition of FDI*, ediția a IV-a, elaborat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, secțiunea 2.5.2. Indicatori ai globalizării legați de investițiile străine directe.

¹² Populația rezidentă la data de 1 ianuarie a anului următor; pentru anul 2022, valoarea utilizată în calcule a fost de 19,04 milioane locuitori, aferentă datei de 1 ianuarie 2023. Sursa datelor: Institutul Național de Statistică (INS).

anul 2021, pe fondul creșterii PIB exprimat în euro¹³ într-un ritm mai susținut decât fluxul net de ISD (Tabelul 3 din Secțiunea statistică).

Grafic 5. Evoluția fluxului net de ISD/PIB, respectiv a fluxului net de ISD/total populație rezidentă

2. SOLDUL INVESTIȚIILOR STRĂINE DIRECTE

La 31 decembrie 2022, soldul ISD a consemnat valoarea de 107 944 milioane euro¹⁴. Majorarea de 7,6 la sută a indicatorului față de anul anterior s-a situat cu aproximativ 3 puncte procentuale sub avansul înregistrat în anul 2021. În structură, soldul ISD se prezintă astfel:

- capitaluri proprii (inclusiv profitul reinvestit acumulat) în valoare de 76 570 milioane euro, reprezentând 70,9 la sută din total¹⁵;
- instrumente de natura datoriei în valoare de 31 374 milioane euro¹⁶, având o pondere de 29,1 la sută. Datele prezentate în Tabelul 1 relevă faptul că datoriile brute ale societăților ISD față de investitorii direcți și societățile din grup din care fac parte, în valoare de 43 582 milioane euro, sunt formate în proporție de 74,8 la sută din datorii financiare, în timp ce în cazul creanțelor societăților ISD asupra societăților din grup,

¹³ PIB real exprimat în lei, publicat de INS, a crescut în anul 2022 cu 4,7 la sută în raport cu anul 2021, până la valoarea de 1 409 784 milioane lei, în timp ce PIB exprimat în euro a crescut cu 18,5 la sută. Seria de timp a PIB exprimat în euro a fost calculată pornind de la seria de timp a PIB exprimat în lei, utilizând cursul valutar mediu EUR/RON al perioadei de referință.

¹⁴ Acest rezultat a fost determinat prin adăugarea la soldul de la sfârșitul anului precedent a fluxului net de ISD, precum și a celorlalte componente care conduc la variația soldului, respectiv a diferențelor valorice pozitive/negative provenite din: reevaluările activelor exprimate în valută datorate modificării cursului de schimb, reevaluarea prețurilor unor imobilizări corporale, modificarea valorii de piață a întreprinderilor ISD listate, precum și din retratări contabile ale valorii diferitelor componente ale soldurilor inițiale, din corecții ale datelor din raportările statistice anterioare etc.

¹⁵ Întreprinderile ISD listate au avut o pondere de doar 6,5 la sută în capitalurile proprii totale ISD, în scădere de la 7,6 la sută în anul 2021. Aceste societăți au înregistrat, în ansamblu, datorită modificării cotațiilor la bursă, o scădere a valorii capitalurilor proprii de 2,9 la sută în cursul anului 2022, față de o creștere de 21 la sută în 2021.

¹⁶ Soldul instrumentelor de natura datoriei este determinat ca diferență între soldul datoriilor întreprinderilor ISD față de investitorii străini direcți, inclusiv față de societățile nerezidente din grup și soldul creanțelor întreprinderilor ISD asupra investitorilor străini direcți și a societăților nerezidente din grup.

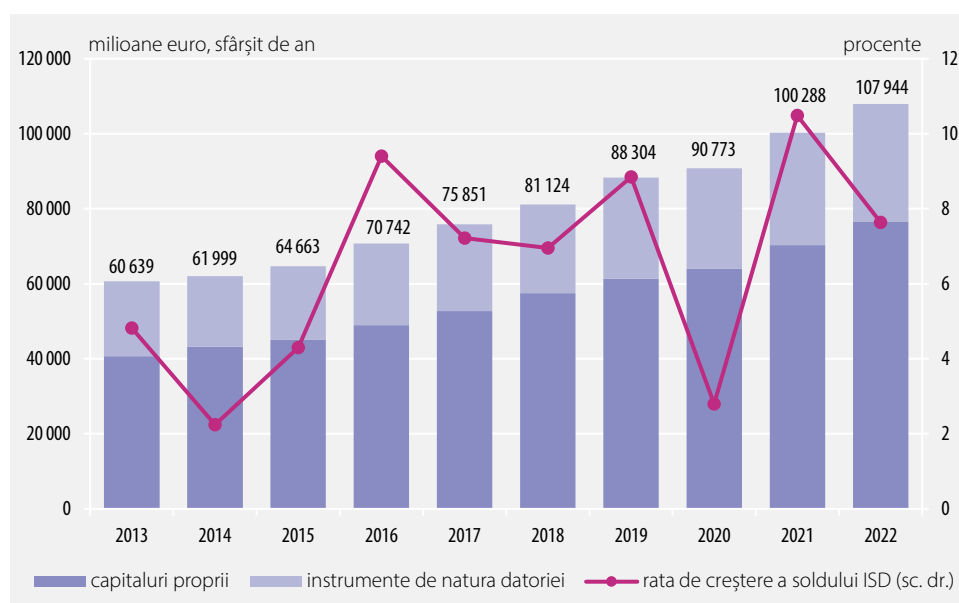
în valoare de 12 208 milioane euro, ponderea majoritară este deținută de creanțele comerciale¹⁷ (62,4 la sută din totalul creanțelor).

Tabel 1. Soldul ISD, principalele componente la 31 decembrie 2022 și modul de determinare a acestora

		milioane euro			
		Soldul la sfârșitul anului 2021	Tranzacții	Alte modificări	Soldul la sfârșitul anului 2022
	Total	100 288	10 039	-2 383	107 944
1.	Capitaluri proprii	70 257	7 896	-1 583	76 570
2.	Instrumente de natura datoriei (a - b)	30 031	2 143	-801	31 374
a	Datorii	40 891	2 973	-283	43 582
i	Datorii financiare	31 312	1 992	-716	32 589
ii	Datorii comerciale	9 178	710	392	10 281
iii	Alte sume de plătit	401	271	41	713
b	Creanțe	10 860	830	517	12 208
i	Creanțe financiare	4 247	199	18	4 464
ii	Creanțe comerciale	6 508	621	483	7 612
iii	Alte sume de primit	105	10	17	132

În dinamică, în raport cu anul anterior, componentele soldului ISD au înregistrat evoluții ușor diferite. Astfel, capitalurile proprii au înregistrat o creștere de 9,0 la sută, în timp ce soldul instrumentelor de natura datoriei s-a majorat în proporție de numai 4,5 la sută. Această diferență a ritmului de creștere a celor două componente a determinat o scădere ușoară a ponderii instrumentelor de natura datoriei în soldul total al ISD (-0,87 puncte procentuale) în favoarea capitalurilor proprii.

Grafic 6. Componentele soldului ISD în perioada 2013-2022

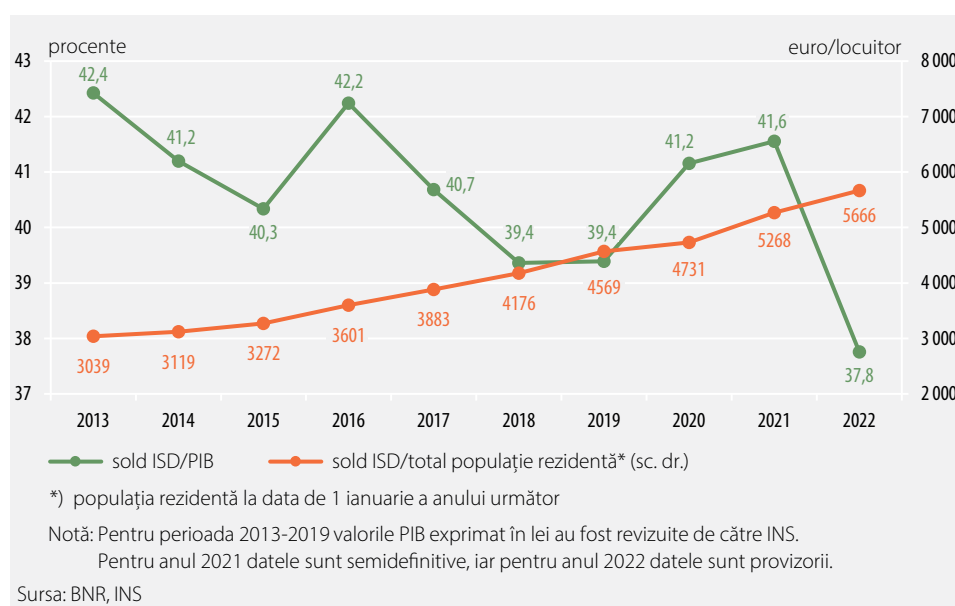
¹⁷ Inclusiv avansuri comerciale

În anul 2022, soldul ISD raportat la PIB a înregistrat valoarea de 37,8 la sută, marcând o diminuare de 3,8 puncte procentuale comparativ cu anul precedent. Această tendință s-a datorat creșterii relative mai accentuate a PIB exprimat în euro în anul 2022 (+18,5 la sută comparativ cu anul 2021), față de avansul soldului ISD (+7,6 la sută).

Raportat la totalul populației rezidente, soldul ISD a consemnat o valoare de 5 666 euro/locuitor, în creștere cu 399 euro față de anul 2021 (+7,5 la sută).

Pe parcursul ultimilor 10 ani indicatorul sold ISD/locuitor a avut o evoluție constant crescătoare, stimulată de majorarea anuală a soldului ISD în contextul unei populații rezidente în scădere (Tabelul 3 din Secțiunea statistică). În ceea ce privește indicatorul sold ISD/PIB, acesta a manifestat o evoluție oscilantă, determinată de rata de creștere diferită a soldului ISD comparativ cu cea a PIB exprimat în euro. Astfel, deși indicatorul sold ISD a înregistrat maximul istoric în anul 2022, ponderea acestuia în PIB se situează la valoarea minimă din perioada analizată.

Grafic 7. Evoluția soldului ISD/PIB, respectiv a soldului ISD/total populație rezidentă

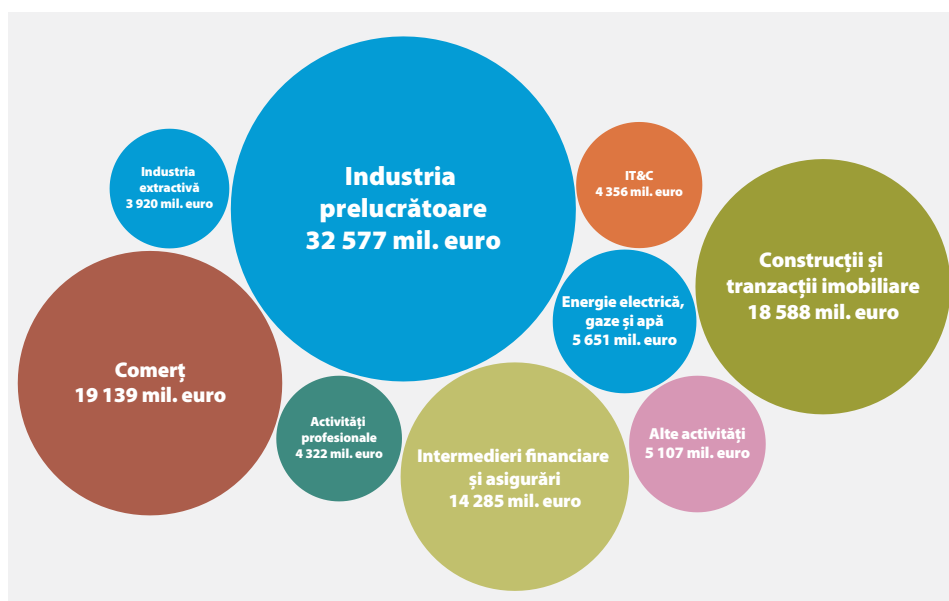

2.1. Repartizarea soldului ISD pe principalele activități economice¹⁸

Din perspectiva repartizării pe activități economice, peste 87 la sută din soldul total al ISD este concentrat în patru sectoare de activitate: industrie (39,2 la sută din soldul ISD) – cu precădere în industria prelucrătoare (30,2 la sută), comerț (17,7 la sută), construcții și tranzacții imobiliare (17,2 la sută) și intermediari financiare și asigurări (13,2 la sută).

¹⁸ Repartizarea pe activități economice s-a realizat în funcție de obiectul principal de activitate al întreprinderilor ISD, potrivit CAEN Rev.2.

Grafic 8. Contribuția sectoarelor de activitate la soldul ISD la 31 decembrie 2022

Comparativ cu anul 2021:

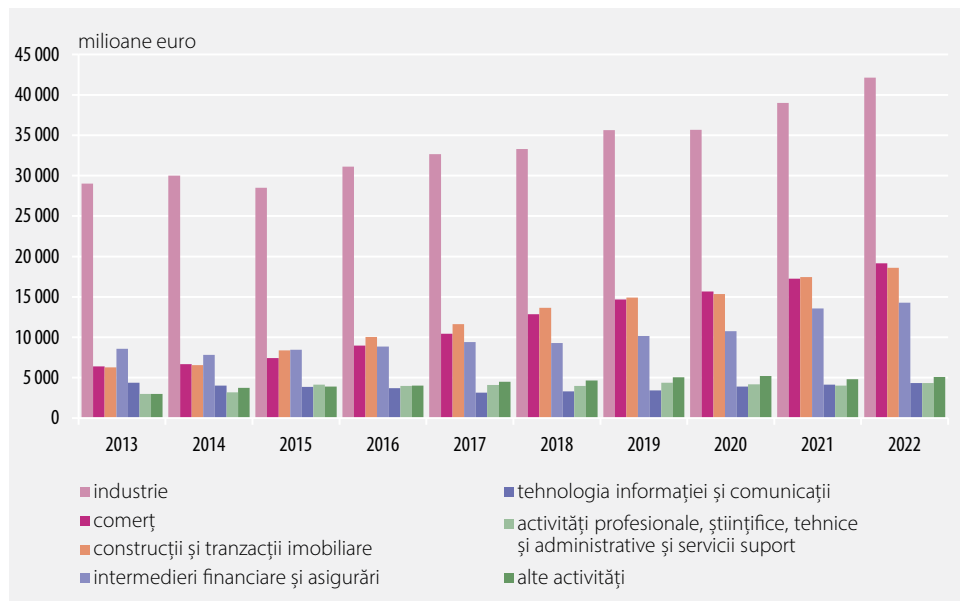
- soldul ISD a continuat să înregistreze creșteri importante în cele patru sectoare de activitate prezentate mai sus. Astfel, în industrie soldul ISD s-a majorat cu 3 137 milioane euro, în comerț cu 1 896 milioane euro, în construcții și tranzacții imobiliare cu 1 145 milioane euro, iar în intermedieri financiare și asigurări cu 705 milioane euro;
- primele două ramuri, industria și comerțul, au consemnat majorări ale ponderii deținute în soldul total al ISD de 0,1 puncte procentuale respectiv, 0,5 puncte procentuale, în special pe seama scăderii ponderii deținute de sectoarele intermedieri financiare și asigurări (-0,3 puncte procentuale) și construcții și tranzacții imobiliare (-0,2 puncte procentuale) (Tabelul 6 din Secțiunea statistică);
- sectorul *tradables*¹⁹ a continuat să scadă, ajungând la nivelul de 50,3 la sută din total sold ISD, comparativ cu 50,7 la sută în anul 2021, și a determinat, în mod corespunzător, majorarea ponderii sectorului *non-tradables*²⁰.

În intervalul 2013-2022, cele patru sectoare majore de activitate care domină soldul ISD au contribuit cu 92,8 la sută la creșterea totală a acestuia. În valoare absolută, industria a consemnat o creștere de 13 138 milioane euro (cu 45,3 la sută mai mult decât la 31 decembrie 2013), comerțul 12 734 milioane euro (+198,8 la sută), construcții și tranzacții imobiliare, 12 318 milioane euro (+196,5 la sută) și intermedieri financiare și asigurări, 5 721 milioane euro (+66,8 la sută).

¹⁹ Sectorul *tradables* (comercializabile) include următoarele activități generatoare de producție pentru export: agricultură, industrie, activități profesionale, științifice, tehnice și administrative și servicii suport, tehnologia informației și comunicații, transporturi.

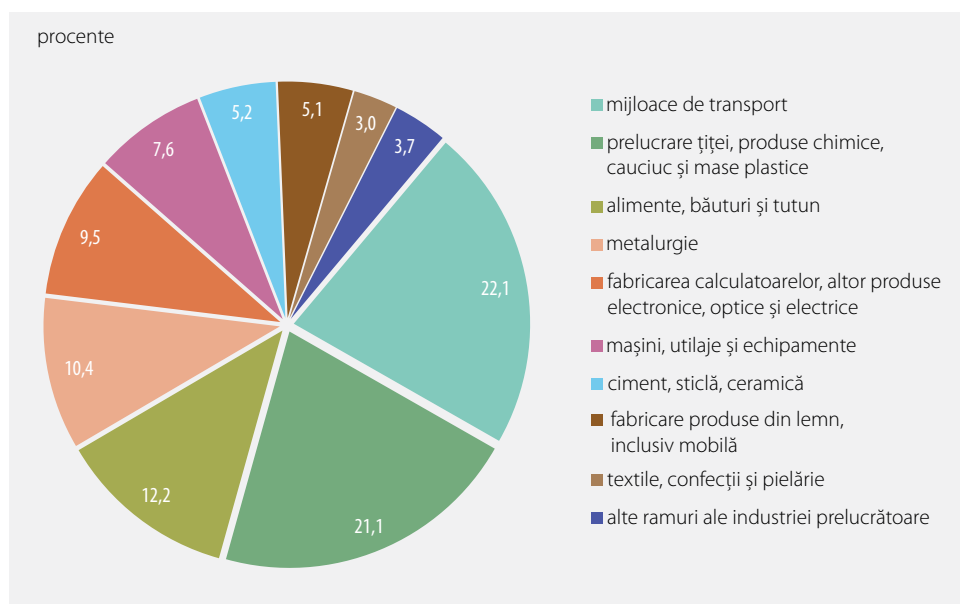
²⁰ Sectorul *non-tradables* (necomercializabile) include activitățile care, în general, nu generează producție pentru export, respectiv: comerț, construcții și tranzacții imobiliare, intermedieri financiare și asigurări, hoteluri și restaurante și alte asemenea.

Grafic 9. Soldul ISD detaliat pe sectoare de activitate în perioada 2013-2022

În cadrul industriei, 77,3 la sută din soldul total este deținut de industria prelucrătoare. Distribuția acestuia pe componente evidențiază faptul că industria mijloacelor de transport deține cea mai mare pondere în totalul investițiilor destinate industriei prelucrătoare (22,1 la sută), urmată de sectorul prelucrare țitei, produse chimice, cauciuc și materiale plastice, care înregistrează 21,1 la sută din totalul aceluiași indicator. La distanță semnificativă se situează sectoarele alimente, băuturi și tutun (12,2 la sută) și metalurgie (10,4 la sută) (Tabelul 6 din Secțiunea statistică).

Grafic 10. Contribuția principalelor ramuri de activitate la soldul ISD înregistrat de industria prelucrătoare

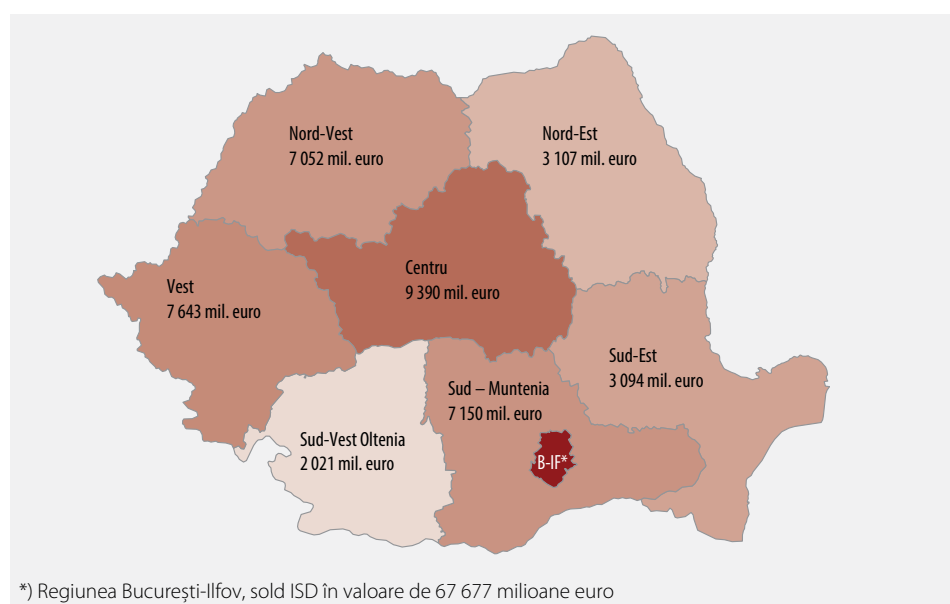
Comparativ cu anul anterior, se remarcă o reconfigurare a ierarhiei primelor patru domenii, industria mijloacelor de transport preluând prima poziție de la sectorul prelucrare țigăi, produse chimice, cauciuc și materiale plastice, iar alimente, băuturi și tutun locul trei de la metalurgie. Aceste fluctuații pot fi atribuite creșterii prețurilor la energie, care a dezavantajat sectoarele energointensive, dar și reorientării strategice a investitorilor, precum și inovațiilor tehnologice emergente în sectoarele respective.

2.2. Repartizarea teritorială a soldului ISD

2.2.1. Repartizarea pe regiuni de dezvoltare²¹

La sfârșitul anului 2022, soldul ISD a fost predominant concentrat în regiunea de dezvoltare BUCUREȘTI – ILFOV, reprezentând 62,7 la sută din total, urmată de regiunea CENTRU cu o contribuție de 8,7 la sută din total și regiunea VEST, cu 7,1 la sută. În contrast, nivelurile cele mai scăzute ale investițiilor străine au fost înregistrate de regiunile NORD-EST (2,9 la sută) și SUD-VEST – OLTENIA (1,9 la sută). Ordinea regiunilor de dezvoltare în funcție de ponderea deținută în soldul total ISD nu s-a modificat față de anul 2021 (Tabelul 7 din Secțiunea statistică).

Grafic 11. Distribuția pe regiuni de dezvoltare a soldului total ISD

2.2.2. Repartizarea pe județe a soldului ISD în întreprinderile cu cel puțin 20 de salariați și în întreprinderile atipice

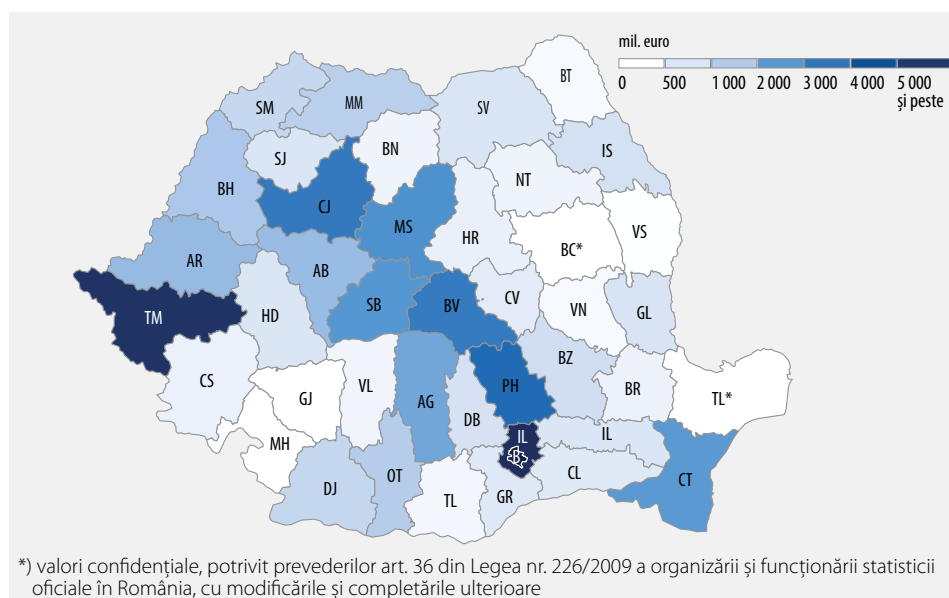
În cadrul cercetării statistice pentru determinarea ISD, au fost cercetate exhaustiv întreprinderile ISD având cel puțin 20 de salariați, precum și întreprinderile

²¹ ISD au fost localizate teritorial după sediul social al întreprinderilor ISD, care nu corespunde întotdeauna cu locul de desfășurare a activității economice.

considerate atipice²². Acestea dețin o pondere de 97,6 la sută din soldul total ISD²³, în creștere cu 1,1 puncte procentuale în raport cu anul trecut. În valoare absolută, soldul ISD în aceste întreprinderi a înregistrat valoarea de 105 340 milioane euro, mai mare cu 8 519 milioane euro față de anul 2021.

Distribuția pe județe a investițiilor străine directe în întreprinderile cu cel puțin 20 de salariați și în întreprinderile atipice relevă faptul că Municipiul București a atras un volum semnificativ, totalizând 59 145 milioane euro la sfârșitul anului 2022 (56,1 la sută din soldul ISD în aceste categorii de întreprinderi). Următoarele cinci poziții sunt reprezentate de județele Ilfov (7 469 milioane euro), Timiș (5 240 milioane euro), Prahova (3 293 milioane euro), Cluj (2 894 milioane euro) și Brașov (2 825 milioane euro).

Grafic 12. Repartizarea pe județe a soldului ISD în întreprinderile cu cel puțin 20 de salariați și în întreprinderile atipice

Comparativ cu anul 2021, primele patru județe și-au menținut poziția în clasament, în timp ce județul Cluj a devansat județul Brașov. De asemenea, deși ocupă o poziție inferioară, județul Botoșani a înregistrat cea mai mare creștere relativă a soldului ISD în ultimul an (+55,0 la sută).

În perioada 2013-2022, soldul ISD a avut o evoluție neuniformă la nivelul județelor. Astfel, 18 județe au înregistrat un ritm de creștere a soldului ISD superior mediei naționale de 83,4 la sută, în timp ce 24 de județe s-au situat sub această medie (șapte

²² Întreprinderile ISD având sub 20 de salariați, dar care au cifra de afaceri sau capitalul social de peste 30 de milioane lei sau care au atras credite pe termen lung de la investitorii străini direcți sau de la companii nerezidente din grupul acestora în valoare de minimum 15 milioane lei, precum și cele pentru care există informații că înregistrează fluxuri/solduri ISD semnificative). A se vedea precizările privind eșantionul cercetării statistice de la finalul acestei lucrări.

²³ Restul societăților din baza de sondaj au fost cercetate prin eșantionare, selecția realizându-se la nivelul regiunilor de dezvoltare; din această cauză, rezultatele obținute de la aceste societăți sunt reprezentative numai la nivel național și la nivelul regiunilor de dezvoltare. Mai multe detalii se regăsesc în secțiunea „Aspecte privind cercetarea statistică pentru determinarea investițiilor străine directe”.

dintre ele înregistrând scăderi ale investițiilor străine directe). Județul Maramureș a consemnat cel mai mare avans, soldul investițiilor crescând de peste 27 de ori, de la 34 milioane euro la finele anului 2013 la 929 milioane euro în anul 2022. Au urmat Covasna, cu o majorare de peste patru ori (+301 milioane euro), Satu Mare și Sibiu, ambele înregistrând o triplare a soldului ISD, cu creșteri de 532 milioane euro, respectiv 1 396 milioane euro. În valoare absolută, investiții străine directe peste pragul de 1 miliard de euro au fost atrase de Municipiul București, care a consemnat o creștere a soldului ISD în perioada 2013-2022 de 27 040 milioane euro (+84,2 la sută, valoare aflată în proximitatea mediei naționale), urmat de județul Ilfov, cu o creștere de 434 milioane euro (+146,1 la sută), Timiș cu 2 264 milioane euro (având un ritm de creștere de 76,1 la sută, inferior mediei naționale), Cluj cu 1 776 milioane euro (+158,9 la sută), Sibiu cu 1 396 milioane euro și Prahova cu 1 285 milioane euro (ritm de creștere de numai 64,0 la sută) (Tabelul 8 din Secțiunea statistică).

2.3. Repartizarea pe țări de origine a soldului ISD

2.3.1. Repartizarea pe baza principiului țara investitorului final

La 31 decembrie 2022, Germania a reprezentat principalul investitor străin în economia românească, menținându-și poziția dominantă din perioada anterioară. Entitățile rezidente în această țară dețin, atât în mod direct, cât și prin intermediul filialelor și sucursalelor firmelor germane din țări intermediare, investiții de 16 120 milioane euro (14,9 la sută din soldul total al ISD). Clasamentul țărilor investitorilor finali este continuat de Austria (10,7 la sută), Franța (9,7 la sută), Italia (7,8 la sută), Statele Unite ale Americii (6,7 la sută) și Țările de Jos (5,3 la sută), fiecare dintre aceste țări înregistrând un sold ISD de peste 5 000 milioane euro (Tabelul 9 din Secțiunea statistică). Deși ierarhia principalelor țări partenere a rămas constantă în comparație cu anul 2021, se observă diminuarea contribuțiilor Italiei și Statelor Unite ale Americii la totalul indicatorului, cu 0,1 puncte procentuale., respectiv 1,1 puncte procentuale și creșterea contribuțiilor Țărilor de Jos și Franței, cu 1,5 puncte procentuale, respectiv 0,1 puncte procentuale. Prezența acestor fluctuații indică adaptări în strategiile investiționale ale nerezidenților, reflectând, concomitent, evoluțiile economice specifice fiecărei țări partenere²⁴.

Grupul celor șase țări analizate contribuie în proporție de 55,2 la sută la soldul total ISD, în timp ce primele zece țări, care dețin fiecare investiții de peste 3 000 milioane euro, au cumulată 68,9 la sută din totalul aceluiași indicator, reliefând gradul ridicat de concentrare al investițiilor.

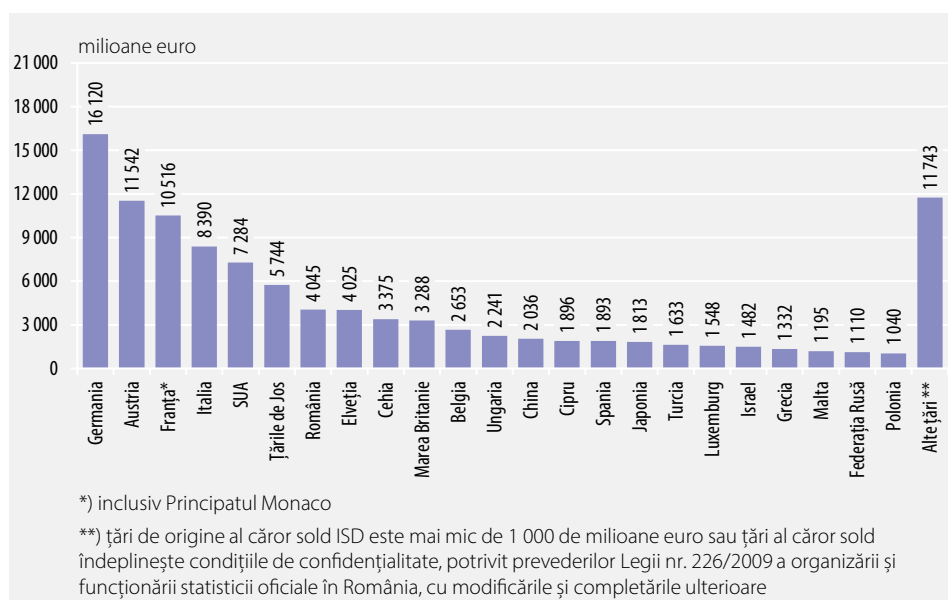
România se încadrează în categoria țărilor de rezidență ale investitorilor finali care înregistrează un volum semnificativ de ISD, consemnând un sold total de 4 045 milioane euro. Acest rezultat se datorează atât investițiilor străine directe efectuate de rezidenți în România prin intermediul filialelor înregistrate în străinătate (fenomenul de *round*

²⁴ Li, B., Shi, Z., & Guo, W., "The global foreign direct investment network: evolution and influencing factors", Kybernetes, 2022

*tripping*²⁵), cât și metodologiei specifice adoptate la elaborarea acestor statistici (abordarea bazată pe control). Conform acesteia, investiția străină într-o entitate rezidentă este atribuită în totalitate investitorului care exercită controlul asupra entității. În situația societăților ISD în cadrul cărora investitorii străini nu exercită controlul, deținând mai puțin de 50 la sută din drepturile de vot, volumul investiției străine este atribuit în integralitate României, aceasta fiind țara investitorului majoritar.

Țările membre ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și partenerii-cheie ai acesteia²⁶ cumulează 88,3 la sută din soldul total de ISD.

Grafic 13. Repartizarea pe țări de origine a soldului total ISD la 31 decembrie 2022, potrivit principiului țara investitorului final

2.3.2. Repartizarea pe baza principiului țara investitorului imediat

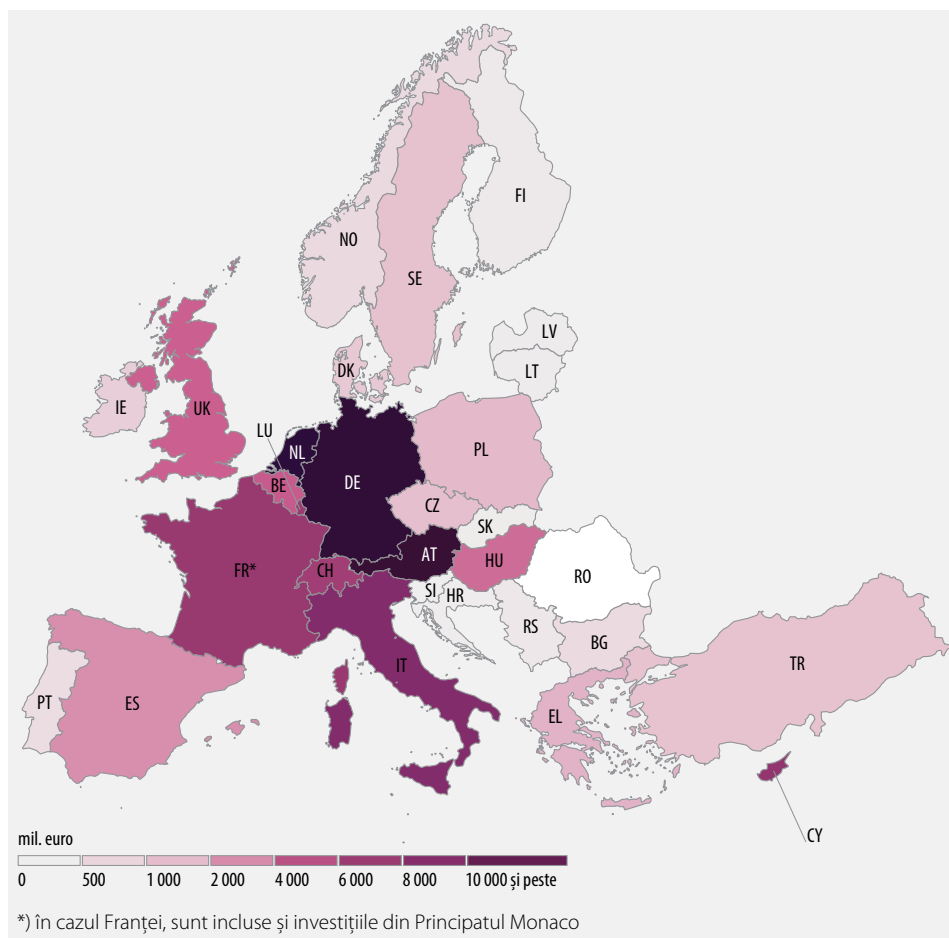
La 31 decembrie 2022, principalele țări de proveniență a investițiilor străine directe în întreprinderile din România sunt Țările de Jos (21,9 la sută din soldul total al ISD), Germania (13,0 la sută), Austria (12,0 la sută), Italia (7,6 la sută), Cipru (6,3 la sută) și Franța (6,0 la sută). Repartizarea a fost realizată în funcție de țara de rezidență a deținătorului direct a cel puțin 10 la sută din capitalul social al întreprinderilor ISD din România (Tabelul 10 din Secțiunea statistică).

Majoritatea investițiilor străine directe provin din țările membre ale Uniunii Europene (86,4 la sută), în special din zona euro, după cum se observă și în Graficul 14.

²⁵ *Round tripping* – direcționarea în străinătate a unor fonduri locale și reîntoarcerea ulterioară a acestora în economia rezidentă sub formă de investiții străine directe.

²⁶ Brazilia, China, India, Indonezia și Africa de Sud; OCDE (2023b), *Global relations, Key partners*.

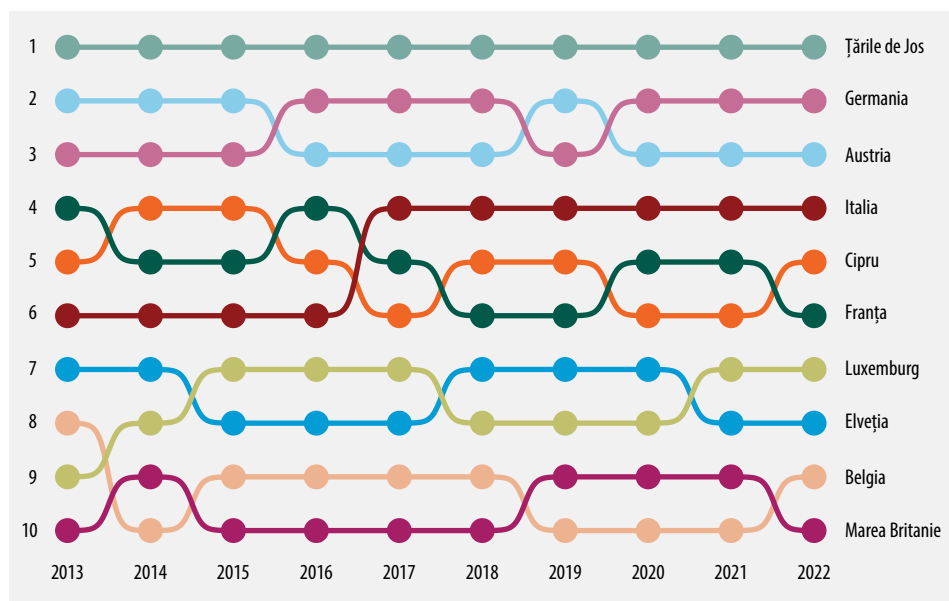
Grafic 14. Repartizarea pe țări de origine din Europa a soldului total ISD la 31 decembrie 2022, potrivit principiului țara investitorului imediat

În raport cu anul precedent, primele șase țări își păstrează pozițiile de top în clasamentul bazat pe soldul ISD. Totuși, se evidențiază o schimbare la nivelul ultimelor două poziții, Cipru devansând Franța. De asemenea, se observă ajustări minore în ceea ce privește contribuția principalelor țări partenere la totalul indicatorului. Astfel, ponderea în totalul soldului ISD s-a diminuat în cazul Țărilor de Jos (-0,2 puncte procentuale), Austriei (-0,3 puncte procentuale) și Franței (-0,5 puncte procentuale), în timp ce ponderea Germaniei în volumul total ISD a consemnat o creștere de 0,5 puncte procentuale.

În ceea ce privește evoluția soldului ISD în perioada 2013-2022, se constată că Țările de Jos și-au menținut prima poziție în permanență, locul doi fiind ocupat alternativ de Germania și Austria. De asemenea, în timp ce Italia și-a menținut poziția a patra începând cu anul 2017, următoarele șase poziții au cunoscut modificări frecvente.

Grafic 15. Evoluția poziției primelor zece țări în soldul total ISD, conform principiului țara investitorului imediat

Similar repartizării soldului ISD pe țări de origine a investitorului final, și în cazul detalierii în funcție de țara investitorului imediat se remarcă un grad ridicat de concentrare a investițiilor, grupul celor șase țări analizate contribuind cu o treime (66,7 la sută) la totalul soldului ISD. Totodată, din analiza următoarelor poziții ale clasamentului, se constată că primele 15 țări au investit cel puțin 1 miliard de euro fiecare, cumulând peste 90 la sută din totalul soldului ISD.

Casetă. Datoria externă a întreprinderilor ISD

Integrarea întreprinderilor ISD, prin intermediul grupurilor multinaționale din care fac parte, în lanțurile globale de valoare adăugată a dus la diversificarea surselor de finanțare a acestor societăți, precum și la intensificarea schimburilor comerciale internaționale de bunuri și servicii. Alegerea metodelor de finanțare a activității acestor entități variază în funcție de structura de capital a companiei, strategia de afaceri și condițiile pieței²⁷.

Astfel, canalele principale de finanțare a întreprinderilor ISD includ:

- **Finanțarea prin intermediul capitalurilor proprii**, care se realizează prin:
 - **aport la capitalurile proprii** efectuat de acționari sub forma tranzacțiilor în numerar sau în natură;
 - **reinvestirea profiturilor** de către acționari, atunci când decid să lase la dispoziția companiilor profiturile obținute în detrimentul distribuirii acestora sub formă de dividende;

²⁷ Graham, J. R., Harvey, C. R., "The theory and practice of corporate finance: Evidence from the field. Journal of financial economics", 60(2-3), 2001, pp. 187-243; Rajan, R. G., Zingales, L., "What do we know about capital structure? Some evidence from international data", The Journal of finance, 50(5), 1995, pp. 1421-1460.

- **Finanțarea prin intermediul instrumentelor de natura datoriei**, cu precădere a celor:
 - **tranzacționate în cadrul grupului**, cu excepția intermediarilor financiari (instituții de credit și instituții financiare nebankare)²⁸. Între acestea se numără datoriile financiare²⁹, datoriile comerciale³⁰, precum și alte sume în curs de decontare între entitățile membre ale grupului³¹;
 - **inițiate de intermediari financiari** (sub forma creditelor/depozitelor în relația cu alți intermediari financiari);
 - în relația cu parteneri din afara grupului care includ datorii financiare, datorii comerciale și alte sume în curs de decontare față de entități neafiliate.
- **Alte forme de finanțare** (de exemplu subvenții, tranzacționarea instrumentelor derivate etc.).

Opțiunile de finanțare ale întreprinderilor ISD prezintă particularități specifice care manifestă implicații diverse asupra economiei țării-gază. Astfel, finanțarea întreprinderilor ISD prin intermediul capitalurilor proprii permite investitorilor străini să controleze sau să influențeze semnificativ operațiunile entităților respective. Orientarea preponderentă către finanțarea pe baza capitalurilor proprii poate consolida stabilitatea unei economii, având în vedere rezistența lor în fața volatilității economice³².

Spre deosebire de capitalurile proprii, instrumentele de natura datoriei impun obligația rambursării într-un orizont de timp prestabilit și sunt, în general, purtătoare de dobânzi. Cu toate acestea, în cadrul strategiilor financiare ale grupurilor multinaționale, instrumentele de natura datoriei prezintă o serie de avantaje, cu precădere în cazul economiilor interconectate la nivel global. De exemplu, fluctuațiile valutare constituie una dintre principalele provocări cu care se confruntă grupurile de societăți care operează la scară globală. Aceste entități pot atenua riscurile legate de volatilitatea valutară prin intermediul diversificării instrumentelor de natura datoriei în mai multe monede.

Prin raportare la cazul particular al instrumentelor decontate intragrup, acestea permit societăților-mamă să redistribuie resursele financiare în mod eficient între diferitele lor filiale și entități afiliate³³. Totodată, costurile legate de dobânzi sunt adesea inferioare celor angajate în raport cu terțe părți din afara conglomeratului corporativ și beneficiază de un risc perceput redus³⁴. Aceste mecanisme financiare

²⁸ Potrivit metodologiei internaționale, creditele între intermediari financiari (instituții de credit, instituții financiare nebankare) nu intră în sfera ISD.

²⁹ Precum credite financiare, leasing financiar, *cash-pooling*, titluri financiare de natura datoriei.

³⁰ Precum credite și avansuri comerciale

³¹ Precum dividende repartizate și neplătite, sume în curs de decontare și alte asemenea.

³² Claessens, S., Laeven, L., "Financial development, property rights, and growth", *Journal of Finance*, 58(6), 2003, pp. 2401-2436.

³³ Saif-Alyousfi, A. Y., "Determinants of bank shareholder value: evidence from GCC countries", *International Journal of Managerial Finance*, 16(2), 2019, pp. 224-252.

³⁴ Jara-Bertin, M., Pinto-Gutierrez, C., Pombo, C., "The effect of intra-group loans on the cash flow sensitivity of cash: evidence from Chile", *International Review of Finance*, 21(2), 2019, pp. 374-403.

susțin un transfer optim de lichidități în cadrul grupului, adaptându-se astfel cerințelor diverse ale entităților componente³⁵.

Complementar datoriilor financiare, creditul comercial a devenit unul dintre cele mai importante canale de finanțare a activității curente, fiind folosit atât în relația cu societățile afiliate, cât și cu parteneri comerciali din afara grupului din care fac parte societățile ISD.

În cadrul acestor surse multiple de finanțare, obligațiile financiare ale întreprinderilor ISD față de partenerii nerezidenți, rezultate din instrumente de natura datoriei, contribuie la formarea datoriei externe a întreprinderilor ISD, componentă a datoriei externe a țării de rezidență.

a. Datoria externă brută³⁶ a întreprinderilor ISD

La sfârșitul anului 2022, datoria externă brută a societăților cu investiție străină directă a înregistrat valoarea de 68 079 milioane euro, fiind principala sursă generatoare de datorie externă a României, cu 47,3 la sută din total.

În funcție de sursa de proveniență a datoriilor, acestea se împart în:

- datorii de natura ISD, și anume datorii către societățile-mamă sau către societăți nerezidente care fac parte din același grup de firme, cu excepția datoriilor între intermediari financiari, în valoare de 43 583 milioane euro, reprezentând 64,0 la sută din totalul datoriilor externe brute ale societăților ISD;
- datorii ale instituțiilor de credit și instituțiilor financiare nebancale către creditori externi, care nu sunt de natura ISD, în valoare de 12 206 milioane euro (17,9 la sută din total);
- datorii ale altor societăți ISD către parteneri externi care nu fac parte din grupul de întreprinderi al acestora, cu un sold la sfârșitul anului 2022 de 12 290 milioane euro (18,1 la sută din total).

În structură această datorie este formată din:

- datorii financiare, în valoare de 48 319 milioane euro, reprezentând 71,0 la sută din totalul datoriei externe brute a societăților ISD;
- datorii comerciale și avansuri primite, având o pondere de 27,9 la sută; din valoarea totală a acestora (19 011 milioane euro), 54,1 la sută sunt de natura ISD, iar 45,9 la sută sunt datorate unor parteneri comerciali din afara grupului din care fac parte;
- alte sume de plătit, cu o pondere de 1,1 la sută din totalul datoriei externe brute a societăților ISD.

³⁵ Buchuk, D., Larrain, B., Prem, M., Urzúa, I. F., "Overlapping networks of credit and control", 2017, SSRN Electronic Journal.

³⁶ Datoria externă brută este alcătuită din soldul pasivelor reale, actuale și necondiționate ce presupun plăți viitoare de rate de capital și/sau de dobânzi, datorate de rezidenții unei economii față de nerezidenți.

Tabel A. Structura datoriilor externe brute ale întreprinderilor ISD la sfârșitul anului 2022 în funcție de sursa de proveniență și tipul datoriei

				milioane euro
Datorii externe brute ale întreprinderilor ISD, din care:	Datorii de natura ISD	Datorii între intermediari financiari, care nu sunt de natura ISD	Datorii în relația cu nerezidenți din afara grupului	Total
Datorii financiare	32 589	12 200	3 530	48 319
Datorii comerciale	10 281	4	8 726	19 011
Alte sume de plătit	713	1	35	749
Total	43 583	12 206	12 290	68 079

b. Creanțele externe³⁷ ale întreprinderilor ISD

În ceea ce privește creanțele externe ale societăților ISD, la finalul anului 2022 acestea înregistrau valoarea de 26 216 milioane, fiind formate din:

- credite financiare acordate și depozite plasate la nerezidenți, în valoare de 13 792 milioane euro (52,6 la sută din totalul creanțelor externe);
- creanțe comerciale și avansuri acordate, 12 235 milioane euro (46,7 la sută din total);
- alte sume de primit, 189 milioane euro.

Tabel B. Structura creanțelor externe ale întreprinderilor ISD la sfârșitul anului 2022, în funcție de sursa de proveniență și tipul creanței

				milioane euro
Creanțe externe ale întreprinderilor ISD, din care:	Creanțe de natura ISD	Creanțe între intermediari financiari, care nu sunt de natura ISD	Creanțe în relația cu nerezidenți din afara grupului	Total
Creanțe financiare	4 464	8 384	944	13 792
Creanțe comerciale	7 612	2	4 621	12 235
Alte sume de primit	132	1	56	189
Total	12 208	8 387	5 621	26 216

c. Datoria externă netă a întreprinderilor ISD

Datoria externă netă a societăților ISD, calculată ca diferență între datoria externă brută și creanțele externe, s-a situat la sfârșitul anului 2022 la valoarea de 41 863 milioane euro, reprezentând 83,8 la sută din datoria externă netă a României.

³⁷ Soldul activelor reale, actuale și necondiționate ce presupun încasări viitoare de rate de capital și/sau de dobânzi, datorate rezidenților unei economii de către nerezidenți.

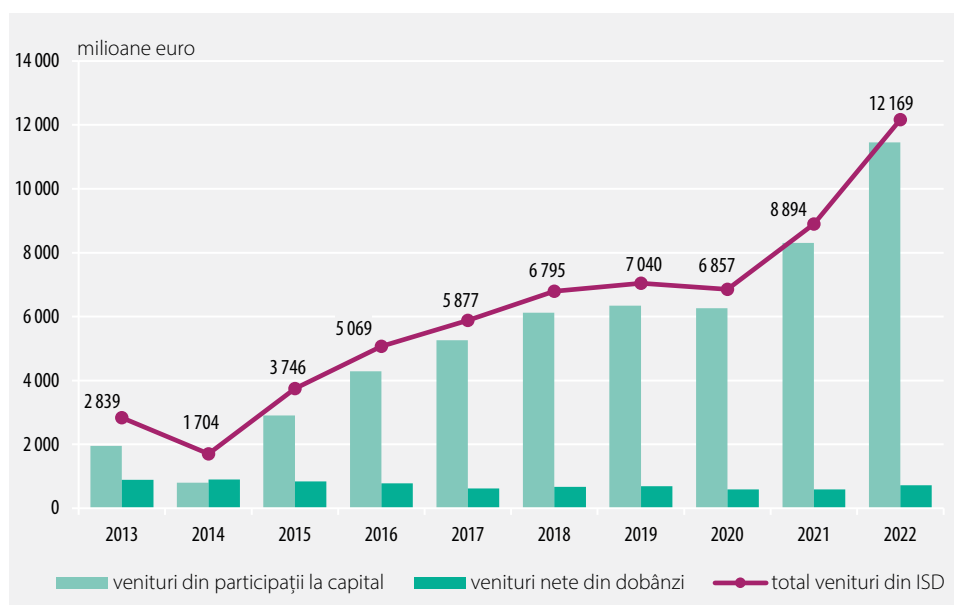
Tabel C. Structura datoriilor externe nete ale întreprinderilor ISD la sfârșitul anului 2022 în funcție de sursa de proveniență și tipul datoriei

milioane euro				
Datoriile externe nete ale întreprinderilor ISD, din care:	Datoriile de natura ISD	Datoriile între intermediarii financiari, care nu sunt de natura ISD	Datoriile în relația cu nerezidenții din afara grupului	Total
Datoriile financiare	28 125	3 817	2 586	34 527
Datoriile comerciale	2 669	2	4 105	6 776
Alte sume de plătit	581	-	-21	560
Total	31 375	3 819	6 669	41 863

3. VENITURILE REALIZATE DIN INVESTIȚII STRĂINE DIRECTE

În anul 2022, veniturile nete realizate de investitorii străini direcți în România au totalizat 12 169 milioane euro, în creștere cu 36,8 la sută față de anul 2021. Detalierea acestui indicator pe componente, relevă faptul că:

- veniturile nete provenite din participații la capitalurile proprii au înregistrat valoarea de 11 451 milioane euro;
- veniturile nete rezultate din dobânzi au ajuns la valoarea de 718 milioane euro.

Grafic 16. Veniturile din ISD realizate de nerezidenți în perioada 2013-2022

Tendința pozitivă a veniturilor obținute de nerezidenți se datorează, în principal, majorării cu 33,2 la sută a profiturilor nete ce revin investitorilor străini din profitul total al societăților ISD (de la 11 008 milioane euro la 14 682 milioane euro). Acest avans a compensat integral creșterea de 19,4 la sută a pierderilor atribuibile investitorilor străini din totalul pierderilor înregistrate de societățile ISD în perioada analizată (de la -2 705 milioane euro la -3 231 milioane euro). În plus, veniturile din

dobânzi au marcat o majorare de 21,3 la sută, determinată în principal de creșterea generalizată a dobânzilor în economiile de proveniență a capitalurilor, în contextul inflației globale în ascensiune (Tabelul 11 din Secțiunea statistică).

4. TIPURI DE INVESTIȚII STRĂINE DIRECTE

Potrivit prevederilor metodologice internaționale³⁸, fluxurile ISD într-o societate pot fi clasificate, în funcție de scopul pentru care au fost investite, în următoarele categorii: (i) investiții destinate înființării de noi întreprinderi, denumite investiții *greenfield*; (ii) investiții orientate către achiziționarea sau fuziunea cu o entitate rezidentă existentă (*mergers and acquisitions* – M&A); (iii) investiții ce vizează dezvoltarea unei entități, prin aport adițional de capital; (iv) investiții axate pe restructurarea unei entități, în situația în care produsele sau serviciile sale nu mai prezintă competitivitate și aceasta înregistrează pierderi. Cu toate acestea, clasificarea aportului la capitalurile proprii în cele patru categorii necesită o analiză mai detaliată. În timp ce investițiile *greenfield* și cele privind dezvoltarea de întreprinderi au ca scop crearea de capacități productive noi, care contribuie la dezvoltarea economică a țării-gazdă, fuziunile și achizițiile, respectiv restructurarea de întreprinderi nu au un impact direct imediat asupra economiei, acestea vizând modificarea structurii acționariatului, respectiv eficientizarea societăților care întâmpină dificultăți comerciale.

Structura din ce în ce mai complexă a grupurilor multinaționale, în care au loc în mod frecvent reorganizări ale deținerilor de participații în filiale și entități afiliate, precum și noile achiziții de societăți sau fuziuni între societăți influențează fluxul de ISD la nivelul unei economii. Astfel, pot fi înființate entități noi într-o economie, care au ca scop transferul dintr-o jurisdicție în alta a participațiilor în societățile afiliate sau reorganizarea deținerilor de participații în societăți rezidente care fac parte din același grup, fără a avea un impact economic asupra țării-gazdă. Aceste restructurări la nivel de grup au un impact direct asupra tipului de investiții străine directe, în sensul includerii în categoria investițiilor *greenfield* a investițiilor în entități nou înființate, care nu contribuie la inițierea și dezvoltarea de noi capacități economice. Aceste noi evoluții în practica grupurilor multinaționale au determinat comunitatea statistică internațională să propună redenumirea investițiilor *greenfield* în investiții *greenfield* și restructurări corporative, pentru a surprinde întreaga tipologie a entităților nou-înființate.

Examinarea componentei aport la capital din cadrul fluxului net de investiții străine directe, în valoare de 1 837 milioane euro, a permis detalierea acestora în funcție de tipul investiției astfel:

- investițiile *greenfield* și restructurările corporative au înregistrat valoarea de 125 milioane euro, în scădere cu 68,0 la sută față de 2021;
- fuziunile și achizițiile (M&A) și-au menținut trendul crescător, atingând valoarea de 62 milioane euro, ca urmare a înregistrării unei majorări de 34,8 la sută în raport cu

³⁸ Manualul *Benchmark Definition of Foreign Direct Investments* (BD4), ediția a IV-a, elaborat de Organizația pentru Cooperare și dezvoltare Economică

- anul anterior. De remarcat faptul că această tendință este contrară celei manifestate în plan internațional, potrivit căreia tranzacțiile aferente acestui segment s-au diminuat în anul 2022 comparativ cu 2021, ca răspuns la mediul economic mai restrictiv, provocările geopolitice și preocupările investitorilor privind o potențială recesiune³⁹;
- dezvoltarea de întreprinderi a marcat, de asemenea, o creștere robustă de 48,2 la sută, comparativ cu anul precedent, înregistrând valoarea de 648 milioane euro;
 - segmentul restructurărilor de întreprinderi rămâne un pilon esențial în atragerea investițiilor străine, în contrast cu scăderea fluxului ISD atras de această categorie cu 22,4 la sută, până la valoarea de 1 002 milioane euro. Scăderea fluxului ISD de tipul restructurărilor denotă diminuarea necesarului de finanțare externă al societăților supuse restructurării, în pofida majorării pierderilor nete totale ale societăților ISD în anul 2022.

În ceea ce privește soldul total al ISD la sfârșitul anului 2022, analiza datelor a vizat detalierea acestui indicator în două categorii: *greenfield*, respectiv fuziuni și achiziții. Întreprinderile înființate prin investiții *greenfield*, denumite în continuare întreprinderi *greenfield*, au cumulat 65,8 la sută din totalul soldului ISD (70 969 milioane euro), în creștere cu 9,8 la sută față de anul anterior. Această predominanță reflectă încrederea investitorilor în stabilitatea economică și potențialul de creștere al țării⁴⁰. Totodată, investitorii străini manifestă o predilecție pentru investițiile *greenfield* atunci când intenționează să valorifice avantajele unei piețe noi, evitând astfel complexitățile structurale și specificul cultural al companiilor locale, caracteristici mai des întâlnite în scenariile de fuziuni și achiziții⁴¹.

Din punct de vedere al repartizării soldului ISD în întreprinderi *greenfield* pe principalele activități economice, investițiile străine directe s-au orientat cu precădere spre industria prelucrătoare (28,7 la sută din soldul ISD în întreprinderi *greenfield*). Alte ramuri în care aceste investiții au deținut o pondere semnificativă sunt: comerț (23,4 la sută), construcții și tranzacții imobiliare (18,2 la sută) și intermediari financiare și asigurări (10,9 la sută). Comparativ cu anul anterior, contribuția acestor sectoare de activitate la formarea soldului ISD aferent întreprinderilor *greenfield* a rămas relativ constantă.

Distribuția soldului ISD în întreprinderile *greenfield*, bazată pe regiunea de dezvoltare în care au sediul social aceste entități, evidențiază o predominanță a investițiilor în regiunea BUCUREȘTI-ILFOV, care reprezintă 62,9 la sută din total, tendință ce corespunde cu evoluția generală a soldului ISD la nivel național. În ierarhie, regiunea CENTRU contribuie cu 10,4 la sută la formarea soldului ISD în întreprinderile *greenfield* și este urmată de regiunile VEST, cu 8,6 la sută, și NORD-VEST, cu 7,2 la sută. Comparativ cu anul anterior, se distinge o creștere a ponderii regiunii NORD-VEST în soldul total al ISD în întreprinderile *greenfield* cu

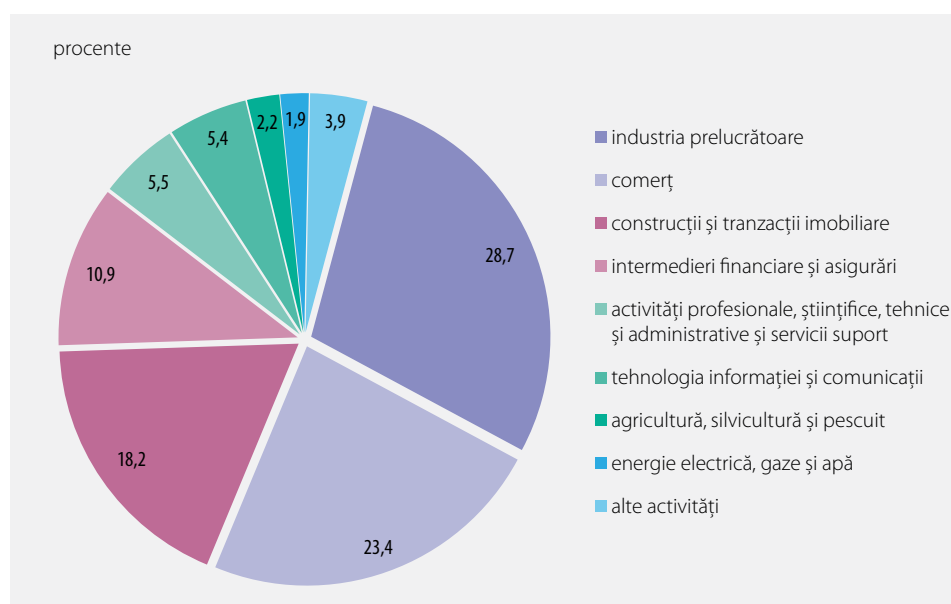
³⁹ OCDE (2023c), FDI in figures, April 2023

⁴⁰ Meyer, K. E., Sinani, E., "When and where does foreign direct investment generate positive spillovers? A meta-analysis", *Journal of International Business Studies*, 40(7), 2009, 1075-1094.

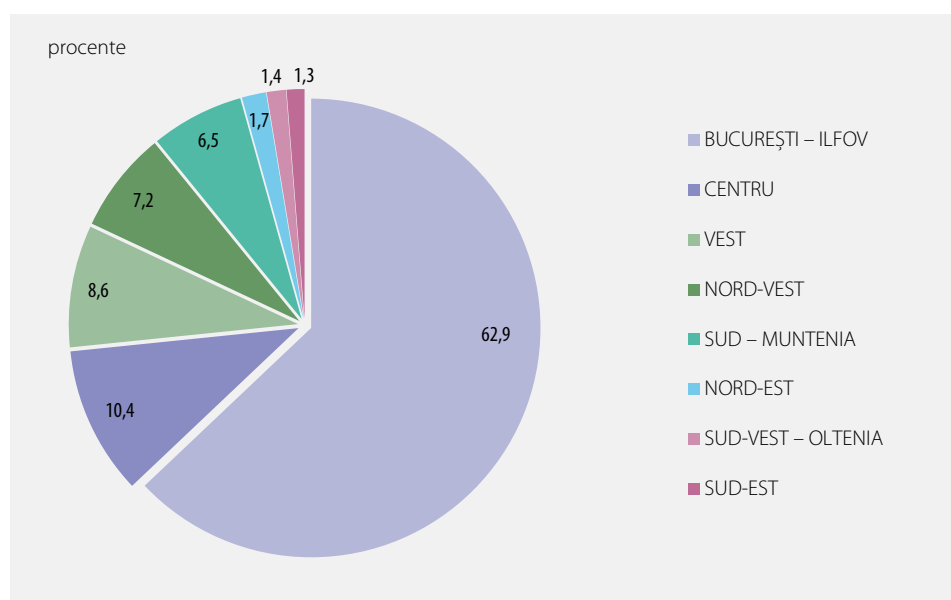
⁴¹ Dunning, J. H., *Multinational enterprises and the global economy*, 1993, Addison-Wesley.

0,9 puncte procentuale, subliniind o atractivitate sporită a acestei regiuni pentru investitorii străini. În paralel, regiunea VEST a înregistrat o evoluție mai temperată, aspect care a determinat scăderea contribuției sale la valoarea totală a indicatorului cu 0,5 puncte procentuale.

Grafic 17. Distribuția pe sectoare de activitate a soldului ISD în întreprinderi *greenfield*

Grafic 18. Distribuția pe regiuni de dezvoltare a soldului ISD în întreprinderi *greenfield*

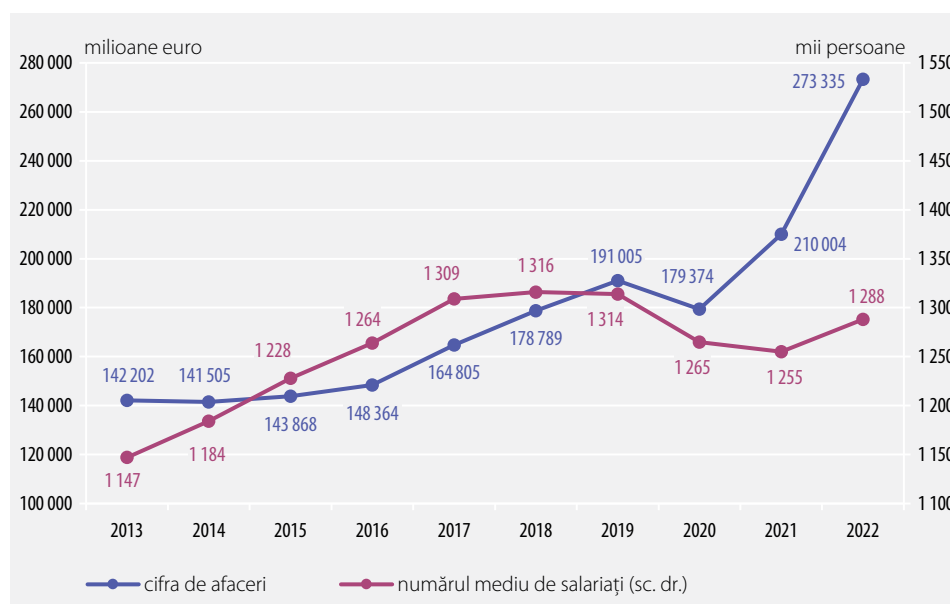

5. CIFRA DE AFACERI A ÎNTREPRINDERILOR INVESTIȚIE STRĂINĂ DIRECTĂ ȘI FORȚA DE MUNCĂ ANGAJATĂ

Evoluția economică favorabilă din anul 2022 a fost susținută și prin creșterea accelerată a cifrei de afaceri realizate de întreprinderile ISD, până la valoarea de 273 335 milioane euro (+30,2 la sută față de anul 2021). Acest avans este cel mai mare din ultimii 10 ani și marchează o creștere de 95,8 la sută față de nivelul din 2013 (Tabelul 12 din Secțiunea statistică). Majorarea considerabilă a cifrei de afaceri în anul 2022, comparativ cu anul 2021, a fost influențată de dinamica semnificativă a prețurilor la energie, în contextul declanșării războiului din Ucraina. Aceasta a determinat creșterea prețurilor din industrie și construcții, precum și a prețurilor de consum.

În ceea ce privește forța de muncă angajată în anul 2022, întreprinderile ISD au înregistrat, în ansamblu, un număr mediu de 1 288 mii de salariați, în creștere cu 2,6 la sută față de anul anterior. Este pentru prima dată în ultimii trei ani când dinamica acestui indicator a consemnat o valoare pozitivă, indicând faptul că întreprinderile ISD generează mai multe oportunități de muncă pe măsură ce își extind și consolidează operațiunile la nivel național⁴² (Tabelul 13 din Secțiunea statistică).

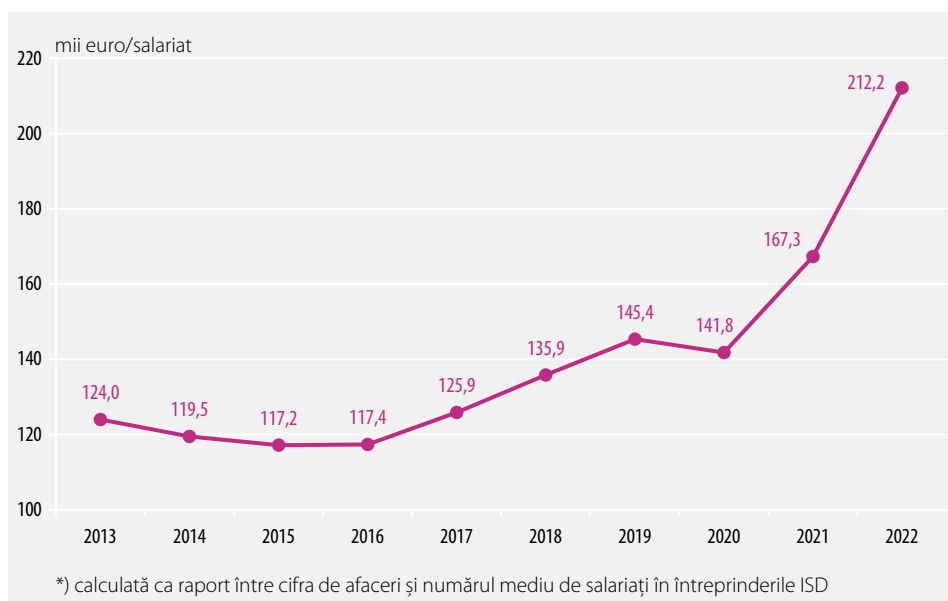
Grafic 19. Cifra de afaceri și numărul mediu de salariați în întreprinderile ISD în perioada 2013-2022

Dinamica mai accelerată a cifrei de afaceri comparativ cu forța de muncă angajată în întreprinderile ISD a determinat evoluția pozitivă a productivității forței de muncă aferentă acestor entități până la valoarea de 212,2 mii euro (+26,8 la sută față de anul 2021).

⁴² Perić, M., "Impact of FDI inflow on average wage and employment in Serbia", *Management: Journal of Sustainable Business and Management Solutions in Emerging Economies*, 2019.

Grafic 20. Productivitatea forței de muncă* în întreprinderile ISD în perioada 2013-2022

În contextul preocupărilor globale privind dezvoltarea durabilă, prezintă importanță analiza ponderii în cifra de afaceri a cheltuielilor cu protecția mediului, respectiv a celor cu gazele naturale efectuate de firmele întreprindere investiție străină directă.

În urma analizei raportului dintre cheltuielile cu protecția mediului înconjurător și cifra de afaceri, calculat la nivel de diviziune, rezultă că activitățile economice din industrie ale societăților ISD, respectiv energia electrică, gaze și apă, industria prelucrătoare și industria extractivă, în această ordine, concentrează cele mai mari valori.

De asemenea, examinând raportul dintre cheltuielile privind consumul de gaze naturale și cifra de afaceri, determinat tot la nivel de diviziune, se observă că industria prelucrătoare, hoteluri și restaurante și construcții și tranzacții imobiliare sunt activitățile care înregistrează cele mai ridicate valori.

Astfel, în ramurile economice menționate, ponderea cheltuielilor cu protecția mediului înconjurător, respectiv consumul de gaze naturale în cifra de afaceri este cea mai ridicată, indicând o susceptibilitate de transfer a acestor cheltuieli asupra prețurilor produselor sau serviciilor generatoare ale cifrei de afaceri, rezultată în cadrul domeniilor economice respective.

6. EXPORTURILE ȘI IMPORTURILE ÎNTRERPRINDERILOR INVESTIȚIE STRĂINĂ DIRECTĂ

6.1. Comerțul internațional cu bunuri

În anul 2022, comerțul internațional cu bunuri realizat de întreprinderile ISD a continuat tendința pozitivă aferentă anului anterior, manifestându-se printr-o creștere robustă a tranzacțiilor comerciale transfrontaliere efectuate de aceste

entități. În particular, exportul total de bunuri (FOB) al întreprinderilor ISD a atins pragul valoric de 60 864 milioane euro, marcând o expansiune de 19,3 la sută comparativ cu anul 2021. În paralel, importurile totale de bunuri (CIF) au consemnat valoarea de 76 611 milioane euro, reprezentând o creștere de 27,5 la sută față de anul anterior.

Dinamica pozitivă a comerțului internațional cu bunuri sugerează faptul că întreprinderile ISD care operează în economia românească s-au integrat eficient în fluxurile comerciale globale, adaptându-se la schimbările rapide ale cererii și ofertei din piețele externe. Cu toate acestea, este important de remarcat faptul că o parte semnificativă din creșterea valorii comerțului în ultimii doi ani poate fi atribuită majorării prețurilor la materii prime și energie și, mai recent, inflației generale⁴³.

Întreprinderile ISD au contribuit în proporție de 71,3 la sută la exporturile de bunuri ale României, marcând o diminuare cu 1,4 puncte procentuale față de anul anterior. Această scădere, coroborată cu creșterea de peste 30 la sută a cifrei de afaceri a societăților ISD, sugerează potențiala reorientare a acestor entități către piața internă. În ceea ce privește importurile de bunuri, aportul întreprinderilor ISD a fost de 66,3 la sută, consemnând un avans de 0,4 puncte procentuale în raport cu anul 2021. Creșterea cu 27,5 la sută a importurilor societăților ISD, precum și majorarea ponderii acestora în importurile totale ale României indică o intensificare a achizițiilor internaționale de bunuri efectuate de întreprinderile ISD, posibil ca răspuns la cerințele amplificate de producție sau pentru a compensa deficitul pieței locale de aprovizionare.

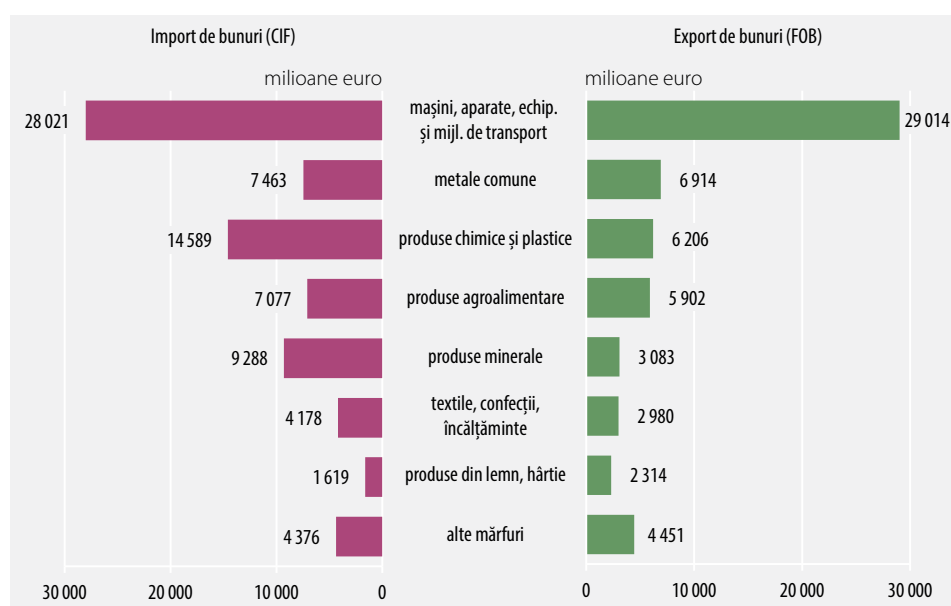
Analiza pe grupe de mărfuri a exporturilor și importurilor de bunuri realizate de întreprinderile ISD relevă faptul că acestea au înregistrat cele mai mari deficite în comerțul cu: (i) produse chimice și plastice în valoare de -8 383 milioane euro, din care gama produse ale industriei chimice, ce include medicamente, produse de îngrijire, agenți organici pentru spălat și curățat a înregistrat valoarea de -7 332 milioane euro, (ii) produse minerale (-6 205 milioane euro, în special din cauza importurilor de petrol brut, dar și produse petroliere, gaze de sondă, minereuri) și (iii) textile, confecții, încălțăminte (-1 198 milioane euro). Pe de altă parte, următoarele grupe de mărfuri au înregistrat excedent: mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport (+993 milioane euro, datorită exportului de mijloace de transport), produse din lemn, hârtie (+695 milioane euro) și alte mărfuri (+75 milioane euro) (Tabelul 14 din Secțiunea statistică).

În ceea ce privește detalierea comerțului internațional cu bunuri în funcție de domeniul de activitate al întreprinderilor ISD (după activitatea principală a acestora, conform CAEN Rev.2), se observă că societățile ISD din domeniul comerțului au înregistrat un deficit FOB-CIF de 21 885 milioane euro, majorându-se în valoare absolută cu 4 881 milioane euro în raport cu anul 2021. Acest deficit a fost compensat parțial de excedentul în valoare de 6 917 milioane euro consemnat de societățile ISD din industrie (în scădere cu 1 738 milioane euro față de anul 2021). Industria prelucrătoare

⁴³ Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), *Key statistics and trends in international trade 2022. The remarkable trade rebound of 2021 and 2022*, UN, 2023

este principalul domeniu de activitate cu excedent comercial (7 321 milioane euro), în special datorită subdomeniilor mijloace de transport (excedent de 3 220 milioane euro), metalurgie (excedent de 2 320 milioane euro), fabricare produse din lemn, inclusiv mobilă (excedent de 1 624 milioane euro) și fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice (excedent de 985 milioane euro) (Tabelul 15 din Secțiunea statistică).

Grafic 21. Exportul și importul de bunuri ale societăților ISD în anul 2022 detaliat pe grupe de mărfuri

6.2. Comerțul internațional cu servicii

Ca și în cazul comerțului internațional cu bunuri, întreprinderile ISD au continuat tendința pozitivă aferentă anului precedent, înregistrând creșteri notabile, atât în ceea ce privește exporturile, cât și importurile de servicii.

Astfel, în anul 2022, întreprinderile ISD au exportat servicii în valoare de 21 076 milioane euro, în creștere cu 21,6 la sută față de anul 2021 (+4 559 milioane euro). Importurile de servicii au urmat același trend pozitiv, însumând 11 209 milioane euro, în creștere cu 14,6 la sută față de anul 2021 (+1 638 milioane euro). Excedentul din comerțul internațional cu servicii al societăților ISD a înregistrat valoarea de 9 876 milioane euro, majorându-se în proporție de 29,7 la sută, de la 6 946 milioane euro în anul 2021.

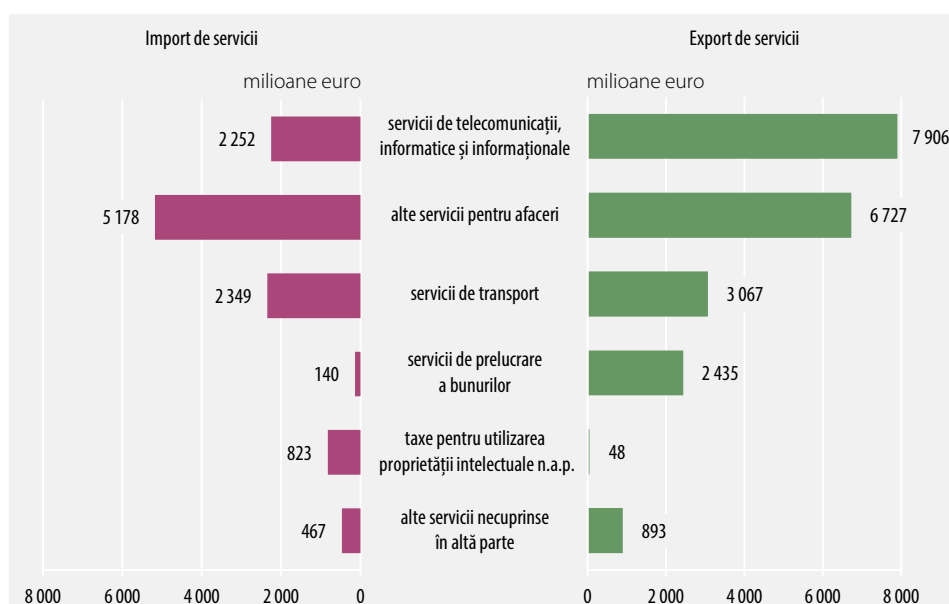
Analiza pe grupe de servicii relevă faptul că întreprinderile ISD au înregistrat excedent în comerțul internațional la majoritatea grupelor de servicii, excepție făcând taxele pentru utilizarea proprietății intelectuale neincluse în altă parte (-775 milioane euro).

Cel mai mare volum al exporturilor de servicii a fost realizat de întreprinderile ISD din grupa servicii de telecomunicații, informatice și informaționale (7 906 milioane euro),

urmate de alte servicii pentru afaceri (6 727 milioane euro) și de servicii de transport (3 067 milioane euro).

În ceea ce privește importurile, acestea sunt dominate de întreprinderile din grupele alte servicii pentru afaceri (5 178 milioane euro), servicii de transport (2 349 milioane euro) și servicii de telecomunicații, informatice și informaționale (2 252 milioane euro) (Tabelul 16 din Secțiunea statistică).

Grafic 22. Exportul și importul de servicii ale societăților ISD în anul 2022 detaliat pe grupe de servicii

7. INVESTIȚIILE DIRECTE ÎN STRĂINĂTATE ALE ROMÂNIEI

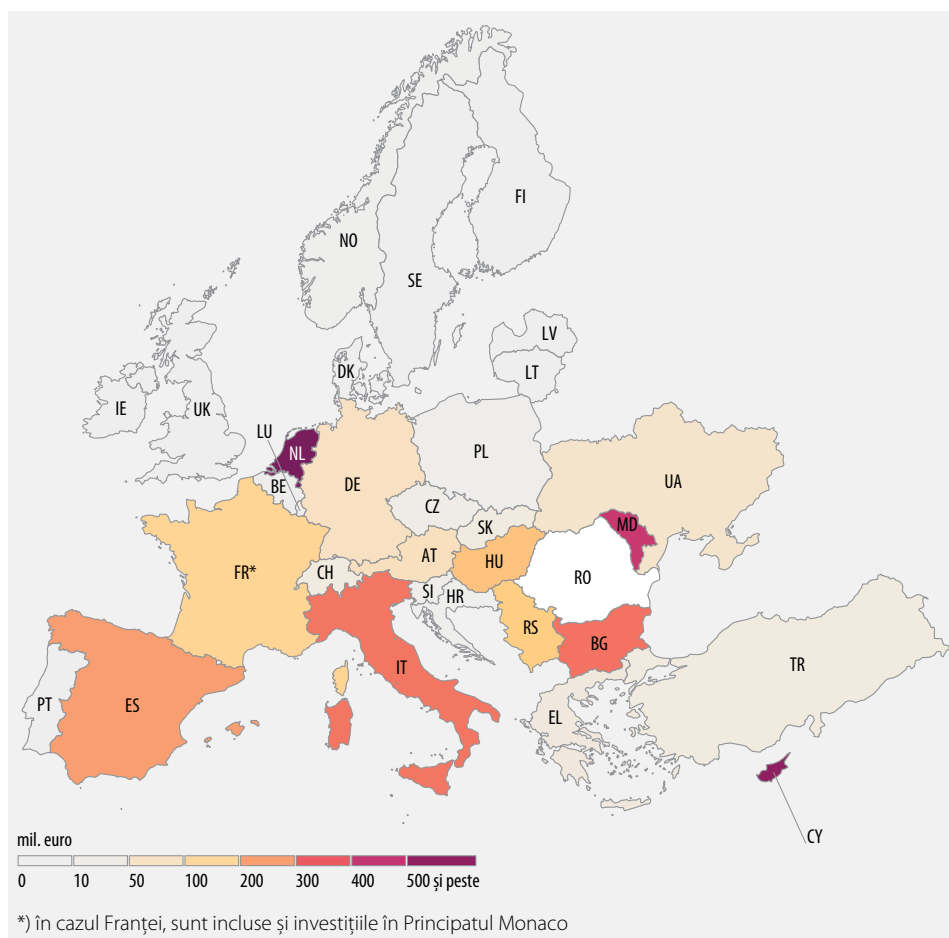
În anul 2022, fluxul net de investiții directe în străinătate (IDS) a înregistrat valoarea de 1 232 milioane euro, de aproximativ cinci ori mai mare față de anul 2021.

Soldul IDS la 31 decembrie 2022 a totalizat 4 424 milioane euro, în creștere cu 58,4 la sută comparativ cu anul 2021. În structură, capitalurile proprii au atins valoarea de 3 848 milioane euro (87,0 la sută din soldul IDS), iar instrumentele de natura datoriei s-au cifrat la 576 milioane euro (13,0 la sută).

În ceea ce privește repartizarea pe țări⁴⁴ de destinație ale investițiilor realizate de rezidenți, Țările de Jos ocupă prima poziție în clasament, cu o contribuție de 16,7 la sută la formarea soldului IDS (737 milioane euro). Următoarele poziții sunt ocupate de Cipru (15,8 la sută), Republica Moldova (8,9 la sută), Bulgaria (5,7 la sută), Italia (5,6 la sută), Spania (4,5 la sută) și Ungaria (3,5 la sută).

⁴⁴ Potrivit principiului țara investitorului imediat (*Immediate Country Basis*).

Grafic 23. Repartizarea pe țări de destinație din Europa a soldului investițiilor directe în străinătate în anul 2022

Similar repartizării soldului ISD pe țări de origine, și în cazul detalierii soldului ISD pe țări de destinație se remarcă un grad ridicat de concentrare a investițiilor. Astfel, țările care ocupă primele cinci poziții în clasament contribuie în proporție de peste 50 la sută la soldul ISD. Extinzând perspectiva asupra primelor zece țări, acestea acoperă aproximativ 68 la sută din totalul indicatorului (Tabelul 17 din Secțiunea statistică).

ASPECTE METODOLOGICE PRIVIND STATISTICA INVESTIȚIILOR STRĂINE DIRECTE

Prezentăm mai jos principalele noțiuni cu privire la ISD:

- **Investiția străină directă:** relație investițională de durată între o entitate rezidentă și o entitate nerezidentă; de regulă, implică exercitarea de către investitor a unei influențe manageriale semnificative în întreprinderea în care a investit.

Sunt considerate investiții străine directe: capitalul social vărsat și rezervele ce revin unui investitor nerezident care deține cel puțin 10 la sută din drepturile de vot în cadrul unei întreprinderi rezidente, instrumentele de natura datoriei dintre acest investitor sau grupul din care face parte acesta și întreprinderea rezidentă în care a investit, precum și profitul reinvestit de către acesta.

În conformitate cu metodologia BD4, sunt considerate, de asemenea, investiții străine directe și investițiile de capital și creditele provenite de la companiile nerezidente ale căror drepturi de vot în cadrul companiei rezidente sunt de sub 10 la sută, dar care fac parte din grupul unui investitor direct în compania rezidentă respectivă (companii surori).

Totodată, intră în sfera investițiilor străine directe și companiile rezidente asupra cărora investitorul nerezident exercită o influență semnificativă pe cale indirectă, și anume filialele și asociatele rezidente ale întreprinderii rezidente în care investitorul nerezident deține cel puțin 10 la sută din drepturile de vot (întreprinderi ISD de gradul II).

- **Investitorul străin direct:** persoană juridică, persoană fizică sau grup de persoane ce acționează concertat, care deține cel puțin 10 la sută din drepturile de vot într-o întreprindere situată în afara propriei țări de rezidență.
- **Întreprinderea investiție străină directă:** este o întreprindere rezidentă, cu sau fără personalitate juridică, în care un investitor nerezident deține cel puțin 10 la sută din drepturile de vot din cadrul întreprinderii. Deținerea a cel puțin 10 la sută din drepturile de vot este primordială în stabilirea relației de investiție directă.
- **Întreprinderea investiție străină directă de gradul II:** este o întreprindere rezidentă, cu personalitate juridică, în care un investitor străin direct controlează, prin intermediul unei întreprinderi investiție străină directă, cel puțin 10 la sută din drepturile de vot în aceasta. Întreprinderile investiție străină directă de gradul II sunt filiale sau asociate ale întreprinderilor investiție străină directă. Filialele reprezintă companiile rezidente în care întreprinderile ISD dețin peste 50 la sută din drepturile de vot, iar asociatele sunt companiile rezidente în care întreprinderile ISD dețin între 10 la sută și 50 la sută din drepturile de vot.
- **Companiile surori:** companii din cadrul aceluiași grup, rezidente în țări diferite, între care nu există o relație directă de control sau influență, respectiv niciuna dintre companii nu are cel puțin 10 la sută din drepturile de vot în cealaltă.

- **Investiția directă reversibilă:** relația investițională de sens invers investiției străine directe pe care o întreprindere investiție directă rezidentă o are cu investitorul străin direct, dacă întreprinderea rezidentă deține drepturi de vot de sub 10 la sută în investitorul străin direct.

Componentele investițiilor străine directe:

- **Capitaluri proprii:** capitalul social subscris și vărsat, atât în numerar, cât și prin contribuții în natură, deținut de nerezidenți în companii rezidente, precum și cota aferentă din rezerve; în mod corespunzător, în cazul sucursalelor, se ia în considerare capitalul de dotare/de lucru aflat la dispoziția acestora.
- **Instrumente de natura datoriei** (datoriile nete față de investitorul străin direct): diferența dintre soldul datoriilor întreprinderilor investiție străină directă în relația cu investitorul străin direct sau cu societăți din cadrul grupului de firme nerezidente din care face parte acesta și soldul creanțelor întreprinderii investiție străină directă asupra investitorului străin direct sau unei alte firme din cadrul grupului respectiv de firme; sunt incluse toate instrumentele de natura datoriei, grupate în trei categorii: datorii/creanțe financiare (împrumuturi financiare standard, titluri de creanță, credite *revolving*, leasing financiar, linii de finanțare, *cash pooling* etc.), datorii/creanțe comerciale (credite de comerț internațional, avansuri comerciale primite/acordate etc.) și alte sume de plătit/primit (dividende repartizate și neplătite, sume în curs de repartizare, alte sume de plătit/primit), indiferent de termen.

Instrumentele de natura datoriei dintre intermediari financiari afiliați (instituții de credit, instituții financiare nebancale, fonduri de investiții) nu sunt considerate investiții directe.

Tipurile investițiilor străine directe (diferențiate după contribuția fluxului de participării străine la capital în întreprinderile ISD):

- **Greenfield:** înființarea de întreprinderi de către sau împreună cu investitori străini (investiții pornite de la zero).
- **Fuziuni și achiziții:** preluarea integrală sau parțială de întreprinderi de către investitori străini de la rezidenți.
- **Dezvoltare de întreprinderi:** majorarea deținerilor de capital ale investitorilor străini în întreprinderi investiție străină directă.
- **Restructurare de întreprinderi:** finanțarea de către investitorii străini, prin aport de capital, a întreprinderilor investiție străină directă cu pierderi, în vederea rentabilizării lor.

Investiția directă în străinătate: relație investițională de durată, între o entitate rezidentă și o entitate nerezidentă; de regulă, implică exercitarea de către investitorul rezident a unei influențe manageriale semnificative în întreprinderea nerezidentă în care a investit. Sunt considerate investiții directe ale rezidenților în străinătate: capitalul social vărsat și rezervele ce revin unui investitor rezident care deține cel puțin 10 la sută din drepturile de vot în cadrul unei întreprinderi nerezidente, instrumentele

de natura datoriei dintre acest investitor sau grupul din care face parte acesta și întreprinderea în care a investit, precum și profitul reinvestit de către acesta. De asemenea, sunt considerate investiții directe ale rezidenților în străinătate, capitalurile din companii nerezidente asupra cărora investitorul rezident exercită o influență semnificativă pe cale indirectă.

ASPECTE PRIVIND CERCETAREA STATISTICĂ PENTRU DETERMINAREA INVESTIȚIILOR STRĂINE DIRECTE

Datele cu privire la investițiile străine directe în anul 2022 au fost obținute, în principal, prin intermediul unor cercetări statistice directe⁴⁵ realizate de către Banca Națională a României în colaborare cu Institutul Național de Statistică.

Numărul total de întreprinderi ISD cercetate, selectate atât exhaustiv, cât și prin eșantionare a fost de 8 353. Astfel, au fost cercetate exhaustiv 6 887 de întreprinderi investiție străină directă, cuprinzând întreprinderile cu cel puțin 20 de salariați (5 139 de unități), precum și întreprinderile considerate atipice (1 644 unități, respectiv toate întreprinderile investiție străină directă care au mai puțin de 20 de salariați, dar care au cifra de afaceri sau capitalul social de cel puțin 30 milioane lei sau au împrumuturi intragrup pe termen lung primite de la nerezidenți de minimum 15 milioane lei precum și întreprinderile pentru care există informații că înregistrează fluxuri/solduri ISD semnificative). Totodată, în conformitate cu prevederile Regulamentului BNR nr. 4 din 2021 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României, au transmis raportări directe toate instituțiile de credit (25 de unități), instituțiile financiare nebancale din Registrul special (42 de unități) și societățile de asigurare cu capital străin (37 de unități). Restul societăților ISD din baza de sondaj, care a cuprins 36 556 întreprinderi ISD, au fost cercetate prin sondaj, utilizând un eșantion reprezentativ format din 698 unități. Totodată, au fost cercetate și filialele rezidente ale întreprinderilor investiție străină directă (întreprinderi ISD de gradul II), în număr de 768 unități.

În cadrul cercetării statistice privind investițiile directe ale rezidenților în străinătate (IDS) au fost cercetate statistic 427 de entități. La acestea s-au adăugat 242 întreprinderi investiție străină directă care, în cadrul cercetării statistice ISD, au raportat și investiții directe în străinătate.

Rata de răspuns globală pentru aceste cercetări statistice a fost de 97,5 la sută.

⁴⁵ Pentru detalii privind metodologia cercetării statistice pentru determinarea ISD, accesați link-ul: [http://www.bnr.ro/Cercetarea-statistica-pentru-determinarea-investi%C8%9Bilor-straine-directe-\(ISD\)-18375.aspx](http://www.bnr.ro/Cercetarea-statistica-pentru-determinarea-investi%C8%9Bilor-straine-directe-(ISD)-18375.aspx)

BIBLIOGRAFIE

Buchuk, D., Larrain, B., Prem, M., Urzúa, I. F. – “Overlapping networks of credit and control”, *SSRN Electronic Journal*, 2017

Claessens, S., Laeven, L. – “Financial development, property rights, and growth”, *Journal of Finance*, 58(6), 2003, pp. 2401-2436

Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), – *World investment Report 2021: Investing in sustainable recovery*, UN, 2021, disponibil la adresa: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2021_en.pdf

Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), – *Key statistics and trends in international trade 2022. The remarkable trade rebound of 2021 and 2022*, UN, 2023, disponibil la adresa: https://unctad.org/system/files/official-document/ditctab2023d1_en.pdf

Dunning, J. H. – “Multinational enterprises and the global economy”, Addison-Wesley, 1993

Fondul Monetar Internațional – *Manualul Balanța de Plăți și Poziția Investițională Internațională*, ediția a VI-a, 2009, disponibil la adresa: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/pdf/bpm6.pdf>

Graham, J. R., Harvey, C. R. – “The theory and practice of corporate finance: Evidence from the field”, *Journal of financial economics*, 60(2-3), 2001, pp. 187-243

Jara-Bertin, M., Pinto-Gutierrez, C., Pombo, C. – “The effect of intra-group loans on the cash flow sensitivity of cash: evidence from Chile”, *International Review of Finance*, 21(2), 2019, pp. 374-403

Li, B., Shi, Z., Guo, W. – “The global foreign direct investment network: evolution and influencing factors”, 2022 *Kybernetes*

Lundan, S. M. – “Reinvested earnings as a component of FDI: an analytical review of the determinants of reinvestment. *Transnational Corporations*”, 15(3), 2006, pp. 33-64

Meyer, K. E., Sinani, E. – “When and where does foreign direct investment generate positive spillovers? A meta-analysis”, *Journal of International Business Studies*, 40(7), 2009, pp. 1075-1094

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) – *Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*, ediția a IV-a, 2008, disponibil la adresa: <https://www.oecd.org/daf/inv/investmentstatisticsandanalysis/40193734.pdf>

OCDE, 2023a – “Foreign Direct Investment Statistics: Data, Analysis and Forecasts”, disponibil la adresa: <https://www.oecd.org/investment/statistics.htm>

OCDE, 2023b – “Global relations. Key partners”, disponibil la adresa: <https://www.oecd.org/global-relations/keypartners/>

OCDE, 2023c – “FDI in figures” April 2023, disponibil la adresa: <https://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/FDI-in-Figures-April-2023.pdf>

Perić, M. – “Impact of FDI inflow on average wage and employment in Serbia”, *Management: Journal of Sustainable Business and Management Solutions in Emerging Economies*, 2019

Rajan, R. G., Zingales, L. – “What do we know about capital structure? Some evidence from international data”, *The Journal of finance*, 50(5), 1995, pp. 1421-1460

Saif-Alyousfi, A. Y. – “Determinants of bank shareholder value: evidence from GCC countries”, *International Journal of Managerial Finance*, 16(2), 2019, pp. 224-252

SECȚIUNE STATISTICĂ

Datele tabelare prezentate în această secțiune pot fi accesate în format editabil [aici](#).

Tabel 1. Evoluția fluxului net de ISD și IDS în perioada 2007-2022

milioane euro								
Indicatori	Flux net de ISD				Flux net de IDS			
Componente	Total	Aport la capitalurile proprii	Profit reinvestit	Instrumente de natura datoriei*	Total	Aport la capitalurile proprii	Profit reinvestit	Instrumente de natura datoriei*
2022	10 039	1 837	6 060	2 143	1 232	c	136	c
2021	8 940	2 165	4 582	2 194	119	117	52	-50
2020	3 005	983	3 016	-994	46	63	-11	-6
2019	5 173	2 238	2 783	152	324	111	84	129
2018	5 266	2 973	2 573	-280	321	485	8	-172
2017	4 797	2 235	1 733	829	-86	431	-41	-476
2016	4 517	3 202	1 138	176	4	46	-37	-4
2015	3 461	3 085	510	-134	507	13	-149	643
2014	2 421	4 222	-1 376	-425	-282	7	-215	-74
2013	2 712	2 765	-337	285	-211	124	2	-337
2012	2 489	2 676	-1 846	1 660	-89	-99	11	-2
2011	1 700	4 002	-2 497	195	-19	95	-55	-59
2010	2 263	4 074	-2 241	431	-38	158	-210	15
2009	3 358	3 120	-1 391	1 629	-69	46	-166	51
2008	9 210	5 265	-392	4 338	188	76	-45	157
2007	7 111	2 220	1 327	3 564	203	16	10	177

*) datorii minus creanțe în relația cu investitorii străini direcți și societățile din grupul acestora

c – valori confidențiale, potrivit prevederilor art. 36 din Legea nr. 226/2009 a organizării și funcționării statisticii oficiale în România, cu modificările și completările ulterioare

Note: Fluxurile ISD pentru anii 2007-2012 au fost recalulate potrivit metodologiei BPM6

Datorită rotunjirilor, este posibil ca totalul să nu corespundă sumei componentelor

Tabel 2. Fluxul net de ISD în anul 2022 și componentele acestuia pe domenii de activitate ale întreprinderilor ISD

milioane euro								
Activitatea economică	Flux net de ISD							
	Total	Participații la capitalurile proprii						Instrumente de natura datoriei, net
		Total	Aport la capitalurile proprii	Profit reinvestit				
				Total	Profituri	Pierderi	Dividende	
1=2+8	2=3+4	3	4=5-6-7	5	6	7	8	
Industrie	4 410	2 634	365	2 269	5 619	1 634	1 717	1 776
Industria extractivă	c	c	c	c	c	c	c	c
Industria prelucrătoare	2 851	1 519	553	966	3 380	1 236	1 178	1 332
– alimente, băuturi și tutun	492	346	83	263	538	70	205	146
– ciment, sticlă, ceramică	179	166	-18	184	335	19	132	12
– fabricare produse din lemn, inclusiv mobilă	191	-29	-47	18	134	37	79	220
– fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice	629	252	102	150	268	64	54	378
– mașini, utilaje și echipamente	273	88	-38	126	311	96	89	185
– metalurgie	262	260	188	72	396	255	68	1
– mijloace de transport	422	138	276	-138	436	393	181	283
– prelucrare țitei, produse chimice, cauciuc și mase plastice	172	160	-5	165	674	242	267	13
– textile, confecții și pielărie	102	14	7	7	95	43	44	88
– alte ramuri ale industriei prelucrătoare	128	124	5	119	193	16	58	3
Energie electrică, gaze și apă	c	c	c	c	c	c	c	c
Activități profesionale, științifice, tehnice și administrative și servicii suport	345	327	114	213	644	124	307	18
Agricultură, silvicultură și pescuit	117	112	22	90	198	45	62	4
Comerț	2 003	1 762	90	1 672	3 273	303	1 299	241
Construcții și tranzacții imobiliare	528	431	312	119	803	364	320	97
Hoteluri și restaurante	105	108	62	46	101	21	34	-2
Intermedieri financiare și asigurări	1 613	1 427	184	1 243	2 511	257	1 012	186
Tehnologia informației și comunicații	445	649	326	323	1 071	334	415	-204
Transporturi	110	91	29	62	311	116	134	20
Alte activități	363	358	334	24	150	32	93	5
Total	10 039	7 899	1 838	6 061	14 681	3 230	5 393	2 141

c – valori confidențiale, potrivit prevederilor art. 36 din Legea nr. 226/2009 a organizării și funcționării statisticii oficiale în România, cu modificările și completările ulterioare

Notă: Datorită rotunjirilor, este posibil ca totalul să nu corespundă sumei componentelor.

Tabel 3. Fluxul net și soldul ISD în produsul intern brut și valoarea fluxului net și a soldului ISD raportat la populația rezidentă în perioada 2013-2022

Indicatori	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Flux ISD (mil.euro)	2 712	2 421	3 461	4 517	4 797	5 266	5 173	3 005	8 940	10 039
Sold ISD (mil.euro)	60 639	61 999	64 663	70 742	75 851	81 124	88 304	90 773	100 288	107 944
PIB* (mil.euro)	143 802	150 428	160 328	170 378	187 801	204 684	223 167	218 918	240 208	285 873
Populație** (mil. locuitori)	19,95	19,88	19,76	19,64	19,53	19,43	19,33	19,19	19,04	19,04
Flux ISD/PIB (%)	1,9	1,6	2,2	2,7	2,6	2,6	2,3	1,4	3,7	3,5
Flux ISD/populație (euro/locuitor)	136	122	175	230	246	271	268	157	470	527
Sold ISD/PIB (%)	42,4	41,2	40,3	42,2	40,7	39,4	39,4	41,2	41,6	37,8
Sold ISD/populație (euro/locuitor)	3 039	3 119	3 272	3 601	3 883	4 176	4 569	4 731	5 268	5 666

*) seria de timp a PIB exprimat în euro a fost calculată pornind de la seria de timp a PIB exprimat în lei, publicată de Institutul Național de Statistică, utilizând cursul de schimb mediu EUR/RON al perioadei de referință; pentru perioada 2013-2019 valorile PIB exprimat în lei au fost revizuite de către INS, pentru anul 2021 valoarea PIB este semidefinitivă, iar pentru anul 2022 este provizorie

**) populația rezidentă la 1 ianuarie a anului următor

Sursa: INS, BNR

Tabel 4. Fluxul net și soldul ISD în anul 2022

		milioane euro			
		Soldul ISD la sfârșitul anului 2021	Tranzacții (flux net)	Alte modificări	Soldul ISD la sfârșitul anului 2022
	Total	100 288	10 039	-2 383	107 944
1.	Capitaluri proprii	70 257	7 896	-1 583	76 570
2.	Instrumente de natura datoriei (a - b)	30 031	2 143	-801	31 374
a	Datorii	40 891	2 973	-283	43 582
i	Datorii financiare	31 312	1 992	-716	32 589
ii	Datorii comerciale	9 178	710	392	10 281
iii	Alte sume de plătit	401	271	41	713
b	Creanțe	10 860	830	517	12 208
i	Creanțe financiare	4 247	199	18	4 464
ii	Creanțe comerciale	6 508	621	483	7 612
iii	Alte sume de primit	105	10	17	132

Notă: Datorită rotunjirilor, este posibil ca totalul să nu corespundă sumei componentelor.

Tabel 5. Soldul ISD și IDS în perioada 2007-2022

milioane euro						
Indicatori	Sold ISD			Sold IDS		
Componente	Total	Capitaluri proprii	Instrumente de natura datoriei*	Total	Capitaluri proprii	Instrumente de natura datoriei*
2022	107 944	76 570	31 374	4 424	3 848	576
2021	100 288	70 257	30 031	2 793	2 257	536
2020	90 773	63 952	26 821	2 402	1 841	562
2019	88 304	61 352	26 952	2 157	1 623	534
2018	81 124	57 479	23 645	1 190	991	199
2017	75 851	52 746	23 105	632	322	310
2016	70 742	48 964	21 778	727	-92	819
2015	64 663	45 098	19 565	745	-106	851
2014	61 999	43 243	18 756	264	87	178
2013	60 639	40 700	19 939	616	419	197
2012	57 851	39 393	18 458	1 472	471	1 001
2011	53 723	37 081	16 642	1 559	450	1 110
2010	51 414	35 581	15 834	1 741	430	1 312
2009	48 827	35 646	13 181	1 445	356	1 089
2008	46 532	34 891	11 641	1 046	458	588
2007	41 852	31 501	10 351	834	401	433

*) datorii minus creanțe în relația cu investitorii străini direcți și societățile din grupul acestora

c – valori confidențiale, potrivit prevederilor art. 36 din Legea nr. 226/2009 a organizării și funcționării statisticii oficiale în România, cu modificările și completările ulterioare

Note: Soldurile ISD pentru anii 2007-2012 au fost recalculate potrivit metodologiei BPM6

Soldurile ISD pentru perioada 2013-2016 au fost revizuite în luna decembrie 2019, în cadrul reviziei *benchmark* (mai multe informații sunt disponibile la adresa <http://www.bnr.ro/Procesul-de-revizuire-a-datelor-statistice-20794.aspx>)

Datorită rotunjirilor, este posibil ca totalul să nu corespundă sumei componentelor

Tabel 6. Repartizarea pe principalele activități economice a soldului ISD în perioada 2013-2022

	milioane euro									
Activitatea economică	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Total	60 639	61 999	64 663	70 742	75 851	81 124	88 304	90 773	100 287	107 944
Industrie	29 010	30 013	28 521	31 124	32 666	33 311	35 648	35 693	39 011	42 148
Industria extractivă	3 548	3 387	1 985	1 842	1 965	2 273	3 921	3 373	4 018	3 920
Industria prelucrătoare	18 581	19 431	19 975	22 494	24 250	25 032	25 596	26 475	30 065	32 577
– alimente, băuturi și tutun	2 402	2 562	2 170	2 398	2 517	2 678	2 651	2 877	3 227	3 982
– ciment, sticlă, ceramică	1 658	1 628	1 461	1 433	1 419	1 497	1 512	1 454	1 500	1 706
– fabricare produse din lemn, inclusiv mobilă	1 154	1 550	1 704	1 436	1 340	1 398	1 453	1 513	1 523	1 664
– fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice	1 270	1 481	1 493	1 724	1 857	1 942	2 023	2 321	2 490	3 108
– mașini, utilaje și echipamente	1 369	1 526	1 703	1 597	1 715	1 834	1 925	1 920	2 285	2 487
– metalurgie	2 435	2 823	2 672	2 898	3 153	3 163	3 167	3 191	3 243	3 380
– mijloace de transport	3 322	2 708	3 309	4 684	5 626	5 441	5 732	6 088	6 763	7 213
– prelucrare țîței, produse chimice, cauciuc și mase plastice	3 687	3 679	3 882	4 530	4 884	5 175	5 217	5 136	6 993	6 867
– textile, confecții și pielărie	793	919	999	1 037	1 068	1 018	1 016	989	978	971
– alte ramuri ale industriei prelucrătoare	491	555	582	757	671	886	900	987	1 064	1 199
Energie electrică, gaze și apă	6 881	7 195	6 561	6 788	6 451	6 006	6 131	5 845	4 928	5 651
Activități profesionale, științifice, tehnice și administrative și servicii suport	2 999	3 180	4 133	3 984	4 088	3 991	4 386	4 183	4 040	4 322
Agricultură, silvicultură și pescuit	1 335	1 623	1 709	1 864	2 272	2 406	2 637	2 621	2 215	1 986
Comerț	6 405	6 685	7 441	8 992	10 446	12 865	14 681	15 658	17 243	19 139
Construcții și tranzacții imobiliare	6 270	6 542	8 372	10 060	11 611	13 651	14 928	15 361	17 443	18 588
Hoteluri și restaurante	385	618	534	418	449	528	605	651	703	844
Intermedieri financiare și asigurări	8 564	7 822	8 446	8 856	9 398	9 308	10 152	10 746	13 580	14 285
Tehnologia informației și comunicații	4 390	4 019	3 854	3 704	3 150	3 321	3 441	3 918	4 161	4 356
Transporturi	971	1 080	1 209	1 224	1 247	1 281	1 274	1 496	1 455	1 484
Alte activități	310	418	444	516	524	462	552	448	438	793

Note: Soldurile ISD pentru perioada 2013-2016 au fost revizuite în luna decembrie 2019, în cadrul reviziei *benchmark* (mai multe informații sunt disponibile la adresa <http://www.bnr.ro/Procesul-de-revizuire-a-datelor-statistice-20794.aspx>)

Datorită rotunjirilor, este posibil ca totalul să nu corespundă sumei componentelor

Tabel 7. Repartizarea pe regiuni de dezvoltare a soldului ISD la 31 decembrie 2022

Regiunea	Valoare (milioane euro)	Pondere în total ISD (%)
Total	107 944	100,0
BUCUREȘTI – ILFOV	67 677	62,7
CENTRU	9 390	8,7
VEST	7 643	7,1
SUD – MUNTENIA	7 150	6,6
NORD-VEST	7 052	6,5
SUD-EST	3 904	3,6
NORD-EST	3 107	2,9
SUD-VEST – OLTENIA	2 021	1,9

Note: ISD au fost localizate teritorial după sediul social al întreprinderilor investiție străină directă, ceea ce nu corespunde întotdeauna cu locul de desfășurare a activității economice
Datorită rotunjirilor, este posibil ca totalul să nu corespundă sumei componentelor

Tabel 8. Repartizarea pe județe a soldului ISD în întreprinderile cu cel puțin 20 de salariați și în întreprinderile atipice* în perioada 2013-2022

milioane euro										
Județul	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Total	57 443	59 222	60 627	66 577	71 173	75 502	82 528	87 083	96 821	105 340
Alba	886	1192	963	1 103	828	828	1 065	1 024	1 270	1 327
Argeș	1 450	582	791	1 037	1 117	1 233	1 425	1 521	1 606	1 743
Arad	760	854	959	1 079	1 216	1 011	914	1 103	1 495	1 362
Bacău	165	165	193	143	144	458	356	329	c	c
Bihor	526	584	613	656	667	700	876	1 023	1 014	1 082
Bistrița-Năsăud	110	120	149	188	136	116	138	123	173	225
Brăila	136	136	80	90	112	131	170	199	214	250
Botoșani	84	70	78	80	77	76	70	74	80	124
Brașov	1 827	1 880	2 128	2 159	2 204	2 597	2 581	2 668	2 621	2 825
București	32 105	32 464	33 023	36 191	38 699	41 273	45 961	48 713	54 326	59 145
Buzău	320	540	431	500	399	422	436	451	557	623
Cluj	1 118	1 431	1 677	1 713	1 934	1 939	2 059	2 101	2 326	2 894
Călărași	465	463	429	334	353	353	364	299	329	417
Caraș-Severin	110	207	214	331	287	162	196	216	242	278
Constanța	1 157	1 424	1 559	2 019	2 163	1 852	2 033	1 804	2 038	1 973
Covasna	90	89	129	132	140	131	224	283	396	391
Dâmbovița	257	277	350	352	396	334	393	442	426	555
Dolj	1 083	1 068	1 251	1 135	1 198	1 267	1 335	1 334	717	788
Gorj	12	14	13	8	4	3	3	5	7	7
Galați	546	606	513	651	603	844	838	708	744	531
Giurgiu	212	132	125	129	169	226	264	363	419	437
Hunedoara	313	379	370	379	411	393	411	456	499	493
Harghita	113	127	130	106	105	111	123	223	253	294
Ilfov	3 035	3 153	3 332	3 672	4 165	4 451	5 188	5 876	6 592	7 469
Ialomița	197	173	212	306	293	301	315	333	357	499
Iași	647	516	448	462	469	460	454	515	543	590

–continuare–

milioane euro										
Județul	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mehedinți	91	106	15	16	5	16	19	14	16	20
Maramureș	34	176	218	442	476	637	700	710	824	929
Mureș	1 499	1 599	1 511	1 757	1 620	1 674	1 766	1 884	1 991	2 151
Neamț	146	183	206	192	197	228	191	193	225	228
Olt	615	668	707	674	973	942	969	904	973	969
Prahova	2 008	2 062	2 060	2 171	2 251	2 481	2 607	2 579	3 029	3 293
Sibiu	622	882	803	907	1 310	1 476	1 560	1 820	1 887	2 018
Sălaj	403	478	458	471	457	406	421	451	422	495
Satu Mare	236	284	350	391	401	502	553	570	604	768
Suceava	457	439	498	459	453	447	445	420	435	521
Tulcea	283	282	198	138	322	168	249	295	c	c
Timiș	2 976	3 018	3 053	3 605	3 998	4 359	4 386	4 579	4 788	5 240
Teleorman	95	101	108	99	79	87	93	117	153	158
Vâlcea	88	133	151	175	182	194	191	183	188	189
Vrancea	81	87	86	91	117	121	120	120	114	119
Vaslui	85	78	45	34	43	92	66	58	36	31

*) a se vedea explicațiile din Secțiunea 2.2. 2. Repartizarea pe județe a soldului ISD în întreprinderile cu cel puțin 20 de salariați și în întreprinderile atipice
 Note: ISD au fost localizate teritorial după sediul social al întreprinderilor investiție străină directă, ceea ce nu corespunde întotdeauna cu locul de desfășurare a activității economice.

Soldurile ISD pentru perioada 2013-2016 au fost revizuite în luna decembrie 2019, în cadrul reviziei *benchmark* (mai multe informații sunt disponibile la adresa <http://www.bnr.ro/Procesul-de-revizuire-a-datelor-statistice-20794.aspx>)

c – valori confidențiale, potrivit prevederilor art. 36 din Legea nr. 226/2009 a organizării și funcționării statisticii oficiale în România, cu modificările și completările ulterioare

Notă: Datorită rotunjirilor, este posibil ca totalul să nu corespundă sumei componentelor.

Tabel 9. Repartizarea în funcție de țara de origine a investitorului final* a soldului ISD la 31 decembrie 2022

milioane euro				
Țara	2019	2020	2021	2022
Total	88 304	90 773	100 288	107 944
Germania	13 194	13 792	14 911	16 120
Austria	10 039	10 153	10 724	11 542
Franța**	8 275	8 732	9 709	10 516
Italia	7 469	7 556	7 928	8 390
Statele Unite ale Americii	5 872	6 167	7 854	7 284
Țările de Jos	5 506	4 321	3 851	5 744
România***	2 936	2 705	3 308	4 045
Elveția	2 820	3 061	3 615	4 025
Cehia	1 197	1 574	3 173	3 375
Marea Britanie	3 899	3 706	3 508	3 288
Belgia	2 383	2 112	2 210	2 653
Ungaria	1 293	1 884	1 948	2 241
China	885	1 110	1 421	2 036
Cipru	2 153	2 418	2 237	1 896
Spania	902	1 529	1 722	1 893
Japonia	1 115	1 548	1 711	1 813
Turcia	1 261	1 889	1 767	1 633

–continuare–

milioane euro				
Țara	2019	2020	2021	2022
Luxemburg	1 222	1 401	2 327	1 548
Israel	586	1 025	1 492	1 482
Grecia	1 603	1 536	1 242	1 332
Malta	c	331	259	1 195
Federația Rusă	1 142	1 166	1 158	1 110
Polonia	661	576	944	1 040
Alte țări****	11 621	10 481	11 269	11 743

*) potrivit principiului Ultimate Investing Country, abordarea bazată pe control
 **) inclusiv Principatul Monaco
 ***) cuprinde investițiile străine directe în societățile ISD care au țara de origine a investitorului final România, precum și investițiile străine în societățile ISD în care investitorii străini au participații de sub 50 la sută din capitalul social/drepturile de vot, controlul asupra societății revenind astfel rezidenților (abordarea bazată pe control)
 **** țări de origine a investitorilor finali al căror sold este mai mic de 1 000 de milioane euro la sfârșitul anului 2022 și țări al căror sold intră sub incidența condițiilor de confidențialitate, potrivit prevederilor art. 36 din Legea nr. 226/2009 a organizării și funcționării statisticii oficiale în România, cu modificările și completările ulterioare
 Notă: Datorită rotunjirilor, este posibil ca totalul să nu corespundă sumei componentelor.

Tabel 10. Repartizarea în funcție de țara de origine a investitorului imediat a soldului ISD în perioada 2013-2022

milioane euro										
Țara	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Total	60 639	61 999	64 663	70 742	75 851	81 124	88 304	90 773	100 288	107 944
Țările de Jos	14 999	15 107	16 538	17 222	19 638	19 389	20 515	19 994	22 182	23 606
Germania	6 816	7 792	8 014	9 367	9 704	10 298	10 893	11 070	12 549	14 012
Austria	11 575	9 600	8 933	8 350	9 575	9 915	11 107	10 858	12 280	12 901
Italia	2 644	2 717	3 279	4 445	4 739	7 669	7 263	7 652	7 530	8 150
Cipru	2 904	4 501	4 593	4 603	4 647	5 015	5 492	5 445	6 338	6 809
Franța*	4 538	3 594	3 772	4 811	4 731	4 919	5 486	5 642	6 495	6 504
Luxemburg	1 516	2 218	2 824	3 035	3 543	3 439	3 779	3 906	5 225	5 967
Elveția	2 013	2 281	2 267	2 585	3 144	3 641	3 792	4 656	5 081	5 668
Belgia	1 550	1 386	1 501	1 952	1 584	2 276	2 518	2 202	2 504	3 017
Marea Britanie	1 244	1 501	1 254	1 701	1 452	1 711	2 853	2 755	3 040	2 857
Ungaria	767	881	950	975	959	1 223	1 612	2 221	2 326	2 626
Spania	1 178	1 575	1 467	1 740	1 559	1 634	1 425	1 756	1 823	1 917
Malta	59	80	116	136	107	144	176	224	990	1 221
Grecia	1 981	1 821	1 831	1 969	1 723	1 335	1 249	1 234	1 270	1 193
Polonia	248	312	458	516	692	786	925	933	1 006	1 066
Cehia	1 072	852	669	1 196	1 431	1 639	2 036	1 799	972	962
Suedia	479	644	392	534	533	626	683	810	828	888
Turcia	368	581	333	455	519	577	523	1 029	874	871
Danemarca	320	511	448	459	581	730	642	680	635	752
Statele Unite ale Americii	1 079	1 142	1 652	1 347	1 128	542	901	1 037	1 115	727
Irlanda	331	349	460	368	288	401	678	671	721	661
Japonia	210	239	250	285	315	424	423	548	601	592
Israel	172	100	75	158	224	313	332	338	491	533
Emiratele Arabe Unite	38	49	59	31	23	260	175	145	344	469
Norvegia	249	278	175	141	339	219	361	427	354	428

–continuare–

milioane euro										
Țara	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bulgaria	52	130	50	159	174	284	344	417	417	400
Portugalia	244	152	266	265	268	263	242	257	319	340
China	125	90	223	56	75	37	91	227	248	307
Liban	187	176	158	216	271	55	226	275	286	268
Federația Rusă	67	39	45	145	68	63	154	137	192	184
Canada	189	97	68	70	158	130	138	218	136	147
Ucraina	2	c	6	c	43	30	69	c	78	105
Finlanda	115	104	104	79	69	86	88	85	92	105
Alte țări**	1 308	1 100	1 433	1 371	1 547	1 051	1 113	1 125	947	1 691

*) inclusiv Principatul Monaco

**) țări de origine a unor investiții al căror sold este mai mic de 100 de milioane de euro la 31.12.2022 și țări cu valori confidențiale, potrivit prevederilor art. 36 din Legea nr. 226/2009 a organizării și funcționării statisticii oficiale în România, cu modificările și completările ulterioare

c – valori confidențiale

Notă: Datorită rotunjirilor, este posibil ca totalul să nu corespundă sumei componentelor.

Tabel 11. Veniturile nete obținute de nerezidenți din investiții străine directe

milioane euro			
Anul	Venituri nete din participații la capital	Venituri nete din dobânzi	Total venituri nete
2013	1 950	889	2 839
2014	800	904	1 704
2015	2 909	837	3 746
2016	4 287	782	5 069
2017	5 259	618	5 877
2018	6 123	672	6 795
2019	6 346	694	7 040
2020	6 264	593	6 857
2021	8 302	592	8 894
2022	11 451	718	12 169

Tabel 12. Cifra de afaceri a întreprinderilor ISD

milioane euro			
Anul	Întreprinderi ISD de gradul I	Întreprinderi ISD de gradul II	Total întreprinderi ISD
2012	125 473	14 137	139 610
2013	129 615	12 587	142 202
2014	131 820	9 685	141 505
2015	133 076	10 792	143 868
2016	137 832	10 532	148 364
2017	152 217	12 588	164 805
2018	165 607	13 182	178 789
2019	174 858	16 147	191 005
2020	166 232	13 142	179 374
2021	193 739	16 265	210 004
2022	249 943	23 392	273 335

Tabel 13. Forța de muncă angajate în întreprinderile ISD și productivitatea acesteia

Anul	Întreprinderi ISD de gradul I (mii persoane)	Întreprinderi ISD de gradul II (mii persoane)	Total întreprinderi ISD (mii persoane)	Productivitatea forței de muncă* (euro/salariat)
2012	1 102	67	1 169	119 427
2013	1 083	64	1 147	123 977
2014	1 124	60	1 184	119 514
2015	1 165	63	1 228	117 156
2016	1 205	59	1 264	117 377
2017	1 244	65	1 309	125 901
2018	1 252	64	1 316	135 858
2019	1 240	74	1 314	145 361
2020	1 198	67	1 265	141 798
2021	1 189	66	1 255	167 340
2022	1 220	68	1 288	212 158

* calculată ca raport între cifra de afaceri a întreprinderilor ISD și numărul mediu de salariați al acestora

Tabel 14. Exportul și importul de bunuri ale întreprinderilor ISD în anul 2022*, pe grupe de mărfuri

Grupe de mărfuri (secțiuni din NC)	milioane euro				
	Exporturi (FOB)		Importuri (CIF)		Sold FOB/CIF (+) excedent/ (-) deficit
	întrep. ISD	pondere întrep. ISD (%) în total economie**	întrep. ISD	pondere întrep. ISD (%) în total economie**	
Bunuri – Total	60 864	71,3	76 611	66,3	-15 747
1. Produse agroalimentare	5 902	6,9	7 077	6,1	-1 175
I. Animale vii și produse ale regnului animal	354	0,4	1 430	1,2	-1 076
II. Produse ale regnului vegetal	3 963	4,6	2 065	1,8	1 898
III. Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	367	0,4	212	0,2	155
IV. Produse alimentare, băuturi, tutun	1 218	1,4	3 370	2,9	-2 152
2. Produse minerale (V)	3 083	3,6	9 288	8,0	-6 205
3. Produse chimice și plastice	6 206	7,3	14 589	12,6	-8 383
VI. Produse ale industriei chimice	1 720	2,0	9 052	7,8	-7 332
VII. Materiale plastice, cauciuc	4 486	5,3	5 537	4,8	-1 051
4. Produse din lemn, hârtie	2 314	2,7	1 619	1,4	695
IX. Produse din lemn	1 738	2,0	685	0,6	1 053
X. Pasta de lemn, hârtie	576	0,7	934	0,8	-358
5. Textile, confecții, încălțăminte	2 980	3,5	4 178	3,6	-1 198
XI. Materiale textile și articole din acestea	2 233	2,6	3 481	3,0	-1 248
XII. Încălțăminte	747	0,9	697	0,6	50
6. Metale comune (XV)	6 914	8,1	7 463	6,5	-549
7. Mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport	29 014	34,0	28 021	24,2	993
XVI. Mașini, aparate și echipamente electrice	16 866	19,8	20 253	17,5	-3 387
XVII. Mijloace de transport	12 148	14,2	7 768	6,7	4 380
8. Alte mărfuri	4 451	5,2	4 376	3,8	75
VIII. Ptei, blănuri și produse din acestea	225	0,3	525	0,5	-300
XIII. Materiale de construcții	467	0,5	802	0,7	-335
Mărfuri și produse diverse (XVIII, XX, XXII)	3 759	4,4	3 049	2,6	710

*) conform clasificării din Nomenclatorul Combinat sunt incluse bunurile importate în vederea prelucrării, precum și exportul acestora ulterior prelucrării

***) nu include exporturile și importurile aferente activităților diviziunilor CAEN Rev.2: 84 – Administrație publică, 94 – Activități asociative, 97/98 – Activități ale gospodăriilor populației și 99 – Activități extrateritoriale

Notă: Datorită rotunjirilor, este posibil ca totalul să nu corespundă sumei componentelor.

Sursa: INS, calcule BNR

Tabel 15. Exporturile și importurile de bunuri ale întreprinderilor ISD în anul 2022, după activitatea economică a acestora*

Activitate economică	milioane euro					
	Exporturi (FOB)			Importuri (CIF)		
	întrep. ISD	pondere întrep. ISD (%)		întrep. ISD	pondere întrep. ISD (%)	
în total economie**		în total sector de activitate	în total economie**		în total sector de activitate	
Total	60 864	71,3	71,3	76 611	66,3	66,3
Industrie	53 721	63,0	78,9	46 804	40,5	78,8
Industria extractivă	1 275	1,5	91,7	2 204	1,9	98,9
Industria prelucrătoare	51 407	60,3	80,4	44 086	38,1	81,8
– alimente, băuturi și tutun	1 759	2,1	62,3	2 611	2,3	66,5
– ciment, sticlă, ceramică	451	0,5	76,5	611	0,5	72,9
– fabricare produse din lemn, inclusiv mobilă	2 592	3,0	69,0	968	0,8	71,2
– fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice	7 352	8,6	81,4	6 366	5,5	79,4
– mașini, utilaje și echipamente	4 811	5,6	93,9	3 942	3,4	91,4
– metalurgie	5 831	6,8	87,7	3 510	3,0	79,4
– mijloace de transport	17 828	20,9	80,6	14 608	12,6	89,8
– prelucrare țței, produse chimice, cauciuc și mase plastice	6 971	8,2	85,2	8 664	7,5	84,7
– textile, confecții și pielărie	2 930	3,4	69,1	2 081	1,8	69,7
– alte ramuri ale industriei prelucrătoare	883	1,0	62,1	726	0,6	46,7
Energie electrică, gaze și apă	1 039	1,2	37,1	514	0,4	15,6
Activități profesionale, științifice, tehnice și administrative și servicii suport	168	0,2	23,3	473	0,4	29,9
Agricultură, silvicultură și pescuit	336	0,4	27,4	119	0,1	10,6
Comerț	6 293	7,4	44,3	28 178	24,4	56,4
Construcții și tranzacții imobiliare	38	0,1	16,4	255	0,2	22,7
Hoteluri și restaurante	1	0,0	5,2	16	0,0	13,8
Intermedieri financiare și asigurări	8	0,0	47,7	87	0,1	39,5
Tehnologia informației și comunicații	190	0,2	84,0	465	0,4	63,8
Transporturi	106	0,1	21,9	177	0,2	17,8
Alte activități	2	0,0	2,9	36	0,0	12,3

* sunt incluse bunurile importate în vederea prelucrării, precum și exportul acestora ulterior prelucrării

** nu include exporturile și importurile de bunuri aferente activităților diviziunilor CAEN Rev.2: 84 – Administrație publică, 94 – Activități asociative, 97/98 – Activități ale gospodăriilor populației și 99 – Activități extrateritoriale

Notă: Exporturile și importurile de bunuri sunt agregate după activitatea principală a întreprinderilor ISD, conform CAEN Rev.2.

Sursa: INS, calcule BNR

Tabel 16. Exporturile și importurile de servicii ale întreprinderilor ISD în anul 2022*

Grupe de servicii	Exporturi		Importuri	
	întrep. ISD (milioane euro)	pondere întrep. ISD (%) în total grupă servicii	întrep. ISD (milioane euro)	pondere întrep. ISD (%) în total grupă servicii
Total servicii	21 076	65,2	11 209	69,9
Servicii de prelucrare a bunurilor	2 435	80,3	140	87,5
Transport, <i>din care:</i>	3 067	30,1	2 349	51,0
Transport rutier de marfuri	2 011	26,2	1 003	64,4
Servicii de telecomunicații, informatice și informaționale	7 906	84,7	2 252	60,9
Servicii de telecomunicații	983	91,1	676	93,1
Servicii informatice	6 006	85,8	1 324	52,8
Servicii informaționale	917	72,9	252	54,1
Taxe pentru utilizarea proprietății intelectuale n.a.p.	48	52,7	823	90,5
Alte servicii pentru afaceri	6 727	85,5	5 178	86,1
Servicii de cercetare dezvoltare	731	96,2	318	93,3
Servicii de consultanță profesională și pentru afaceri	2 553	83,3	1 582	79,6
Servicii tehnice, comerciale și alte servicii pentru afaceri	3 443	85,2	3 278	88,9
Alte servicii	893	50,0	467	71,0

* datele privind exporturile și importurile de servicii sunt elaborate de BNR în conformitate cu metodologia BPM6

Note: Exporturile și importurile sunt agregate după natura serviciului

Valorile privind serviciile internaționale ale companiilor ISD, precum și ponderile în totalul exportului și importului de servicii internaționale, nu cuprind valoarea serviciilor de turism/călătorii, a serviciilor de asigurări și ale fondurilor de pensii și a serviciilor de intermediere financiară măsurate indirect, pentru care datele primare nu sunt colectate de la agenții economici, ci sunt obținute din surse administrative sau sunt calculate pe baza unor modele matematice

Tabel 17. Repartizarea pe țări de destinație a soldului investițiilor directe ale rezidenților în străinătate la 31 decembrie 2022

milioane euro	
Țara	Valoare
Total	4 424
Țările de Jos	737
Cipru	699
Republica Moldova	390
Bulgaria	254
Italia	247
Spania	199
Ungaria	154
Republica Serbia	138
Franța*	110
Austria	59
Germania	51
Ucraina	42
Insulele Virgine Britanice	28
Grecia	20
Statele Unite ale Americii	20
Elveția	19
Malta	18
Turcia	18
India	10
Alte țări**	1 211

* inclusiv Principatul Monaco

** țări de destinație a unor investiții al căror sold este mai mic de 10 milioane de euro, precum și cele al căror sold intră sub incidența condițiilor de confidențialitate, potrivit prevederilor art. 36 din Legea nr. 226/2009 a organizării și funcționării statisticii oficiale în România, cu modificările și completările ulterioare

Notă: Repartizarea pe țări de origine s-a realizat pe baza principiului *Immediate Country Basis*.

Abrevieri

BD4	<i>Manualul Benchmark Definition of Foreign Direct Investment</i> , elaborat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, ediția a IV-a
BPM6	<i>Manualul Balanța de plăți și poziția investițională internațională</i> , editat de Fondul Monetar Internațional, ediția a VI-a
BNR	Banca Națională a României
CAEN	Clasificarea Activităților din Economia Națională
IDS	Investiții directe în străinătate
INS	Institutul Național de Statistică
ISD	Investiții străine directe
M&A	<i>Mergers and acquisitions</i>
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
PIB	Produsul intern brut
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare

Lista tabelelor

Tabel 1	Soldul ISD, principalele componente la 31 decembrie 2022 și modul de determinare a acestora	12
Casetă		
Tabel A	Structura datoriilor externe brute ale întreprinderilor ISD la sfârșitul anului 2022 în funcție de sursa de proveniență și tipul datoriei	24
Tabel B	Structura creanțelor externe ale întreprinderilor ISD la sfârșitul anului 2022, în funcție de sursa de proveniență și tipul creanței	24
Tabel C	Structura datoriilor externe nete ale întreprinderilor ISD la sfârșitul anului 2022 în funcție de sursa de proveniență și tipul datoriei	25
Secțiune statistică		40

Lista graficelor

Grafic 1	Evoluția trimestrială a fluxului net de ISD	7
Grafic 2	Contribuția componentelor la formarea fluxului net ISD în perioada 2013-2022	8
Grafic 3	Fluxul net de ISD pe componente, în perioada 2013-2022	9

Grafic 4	Fluxul net de ISD detaliat pe principalele activități economice	10
Grafic 5	Evoluția fluxului net de ISD/PIB, respectiv a fluxului net de ISD/total populație rezidentă	11
Grafic 6	Componentele soldului ISD în perioada 2013-2022	12
Grafic 7	Evoluția soldului ISD/PIB, respectiv a soldului ISD/total populație rezidentă	13
Grafic 8	Contribuția sectoarelor de activitate la soldul ISD la 31 decembrie 2022	14
Grafic 9	Soldul ISD detaliat pe sectoare de activitate în perioada 2013-2022	15
Grafic 10	Contribuția principalelor ramuri de activitate la soldul ISD înregistrat de industria prelucrătoare	15
Grafic 11	Distribuția pe regiuni de dezvoltare a soldului total ISD	16
Grafic 12	Repartizarea pe județe a soldului ISD în întreprinderile cu cel puțin 20 de salariați și în întreprinderile atipice	17
Grafic 13	Repartizarea pe țări de origine a soldului total ISD la 31 decembrie 2022, potrivit principiului țara investitorului final	19
Grafic 14	Repartizarea pe țări de origine din Europa a soldului total ISD la 31 decembrie 2022, potrivit principiului țara investitorului imediat	20
Grafic 15	Evoluția poziției primelor zece țări în soldul total ISD, conform principiului țara investitorului imediat	21
Grafic 16	Veniturile din ISD realizate de nerezidenți în perioada 2013-2022	25
Grafic 17	Distribuția pe sectoare de activitate a soldului ISD în întreprinderi <i>greenfield</i>	28
Grafic 18	Distribuția pe regiuni de dezvoltare a soldului ISD în întreprinderi <i>greenfield</i>	28
Grafic 19	Cifra de afaceri și numărul mediu de salariați în întreprinderile ISD în perioada 2013-2022	28
Grafic 20	Productivitatea forței de muncă în întreprinderile ISD în perioada 2013-2022	30
Grafic 21	Exportul și importul de bunuri ale societăților ISD în anul 2022 detaliat pe grupe de mărfuri	32
Grafic 22	Exportul și importul de servicii ale societăților ISD în anul 2022 detaliat pe grupe de servicii	33
Grafic 23	Repartizarea pe țări de destinație din Europa a soldului investițiilor directe în străinătate în anul 2022	34

